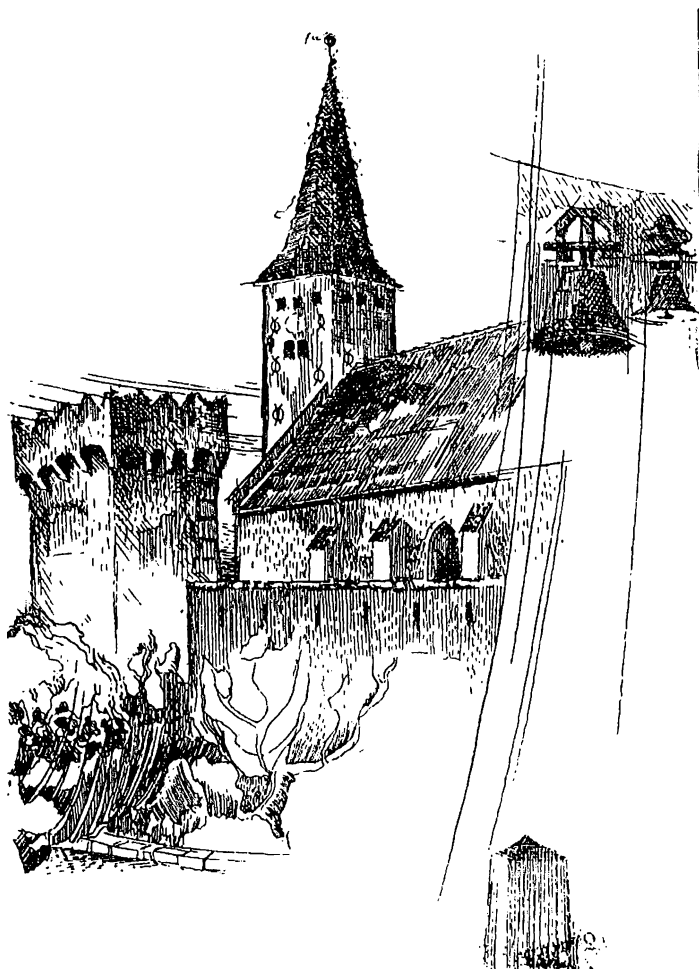

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

Tizenhatodik évfolyam
2005. szeptember

Tartalom

Tanulmány

Boross Géza: A profetikus igehirdetés. (13.)	
A Biblia antropológiája a szószéken. Szemléltető igehirdetések. (5–8) ...	431
Az ember rendeltetése. Efézus 2,10.....	431
Az ember ellensége. 2Korinthus 11,14.....	434
Micsoda az ember...? Zsoltárok 8,5.....	436
Az ember felelőssége. 1Mózes 4,9.....	439

Vasárnapi prédikációk a liturgia elemeiről (III)

Lakatos Péter: Mi Atyánk... Lukács 11,1–4.....	442
Lakatos Péter: Az adakozásról. 2Korinthus 8,9.....	444
Kurta József: A szavakba öntött hit. Róma 10,8b–10.....	447
Kozma Zsolt: Isten áldása a gyülekezeten. 4Mózes 6,22–27.....	449
Kurta József: Úgy legyen, ámen! Nehémiás 8,5–6.....	452

A Genezáret partján

Lelkigondozás lelkipásztoroknak

Jerry Bridges: Istenfélő élet.	
Alázatosság.....	455

Alkalmi prédikációk

<i>Igehirdetés FIKE istentiszteletre:</i>	
Szilágyi Róbert: Istenem! Zsoltárok 139,1–6.....	462
<i>Rádióprédikáció:</i>	
Péter Miklós: Jókedvű adakozók. 2Mózes 36,1–6.....	466
<i>Keresztelési igehirdetés:</i>	
Szűcs Zoltán: Istenről kérni – Istennek felajánlani. Máté 28,18–20.....	468
<i>Esketési igehirdetés:</i>	
Dénes Béla: Sziklaszilárd alapon. Máté 7,24–27.....	469
<i>Temetési igehirdetés:</i>	
Bocz Gábor: Az odafelvalókkal törődjetek... Kolossé 3,2–3.....	471

A címlapon Orth István *Enyedi csengők* című grafikája látható

A hátlapon Martin Bubertől *Haszid történetek*

Tanulmány

Boross Géza
Budapest

A profetikus igehirdetés (13.) A Biblia antropológiája a szószéken*

Az ember rendeltetése

Alapige: Efézus 2,10
Bibliolvasás: Róma 1,18–25

Az utóbbi esztendőkből sokat lehetett hallani és olvasni a nagy magyar festőművészről, Csontváryról. Jómagam, teológus ember lévén, nem tudom megítélni, hogy a szakmai ranglétrán hol helyezkedik el Csontváry a magyar festészet történetében. De nem is ez az, ami számomra érdekes, hanem az ő önmagára találásának, saját tehetsége felfedezésének a története. Úgy tudom ugyanis, hogy negyvenéves koráig gyógyszerész volt. Ott állt egy kis patikában naponta a pult mögött, a tégelyek között. Készítette hűségese a különböző kenőcsöket és szirupokat a betegeknek. Mint mondják, egyre fáradtabbnak, idegesebbnek érezte magát. Amíg aztán egy napon, minden átmenet nélkül a ceruzájával rajzolni kezdett. Aztán vásznat, festéket, ecetet vásárolt. Valaki így mondotta: „Mint a vulkán, úgy tört fel és ki belőle a tehetsége.” Azonnal hátat fordított az unalmas patikának, és attól fogva teljesen a festésnek szentelte az életét.

A nagy művész magára találásának ez a története itt és most azért olyan érdekes, sőt sokatmondó a számunkra, mert ez a történet is világosan szemlélteti, mennyire nem mindegy, hogy az ember ténylegesen a helyén van-e? Azt csináljuk-e amire születünk? Lehet, hogy itt köztünk is van valaki, aki azt csinálja, amit nem szeret, és nem azt, amire tulajdonképpen született. Nem azt csinálja, amire rendelve van. Már csak ezért is érdemes foglalkozni a kérdéssel, helyünkön vagyunk-e? Megtaláltuk a hajlamainknak, tehetségünknek megfelelő tevékenységet ebben az életben. Ámde nemcsak ezért. Hanem azért, mert a bibliai, tehát a református antropológia szerint a döntő kérdés nemcsak az, hogy „gyógyszerész” vagyok-e vagy „festőművész” Ez csak egyik szelete a nagy életproblémának. Isten felől nézve ugyanis, mint festő sem biztos, hogy azt csinálom, amire alapjában engem Isten rendelt! Hiába vagyok jó festőművész, jó orvos, jó művezető, jó színész, kitűnő pénzember, ha életem nem tölti be azt az alaprendeltetését, amit az embernek kell betöltenie Isten tervében, Isten teremtett világában. Innen van az, hogy a képnél maradunk, „jó festőművész” vagyok és mégis szerencsétlennek, boldogtalannak érzem magam. Jó „szak”-ember vagyok, de boldogtalan, szomjas, örökké elégedetlen „ember” Az emberi életnek van egy *alaprendeltetése*. Ezt betölteni – ez volna a boldogság titka.

Foglalkozunk tehát mai vasárnapunkon ezzel a kérdéssel, *mi az ember rendeltetése!*

I.

Első kérdésünk ezzel kapcsolatosan mindjárt az, miért olyan életbevágóan fontos ügy felismerni emberi életünk isteni rendeltetését? A Biblia szerint azért az, mert az ember minden nyomorúsága onnan ered, hogy nem azt csinálja, amit Isten szerint csinálnia

* A prédikációk 1973-ban hangzottak el a Budapest-Törökőri Református Egyházközségben.

kellene. Inkább éppen a fordítottját csináljuk annak. Pál apostol a Római levél első részében úgy fogalmazza meg ezt a feje tetejére fordított helyzetet, hogy az ember a teremtett dolgokat tiszteli és szolgálja a teremtő Isten tisztelete és szolgálata helyett. Ezek szerint tehát, Isten az embert azért teremtette, hogy legyen egy értelmes, intelligens lény, aki Őt tiszteli, szereti és szívből szolgálja. Aki „dicsőíti” Őt. Aki hálát ad neki, aki engedelmeskedik neki. De az embernek kisebb gondja is nagyobb annál. Figyeld csak meg a mai embert! Milyen anyai gyöngédséggel gondolja a – Trabantját! Milyen vallásos áhítattal néz a – Lottószelvényére! És figyeld meg, hogy emberek, akik évtizedek óta nem voltak templomban, Isten felé egyetlen hálaadó szót el nem mondtak, hogyan tudnak ünnepelni például egy Honti Hannát! Amivel nem azt akarom mondani, hogy Honti nem egy nagyszerű magyar színész. De az az „imádat”, amivel ma őt olyan sokan körülveszik, inkább talán mégiscsak a Teremtő Istent illetné meg, s nem a teremtményt. De a hontirajongók közül kinek jut ez eszébe? És a futballrajongók közül kinek jut eszébe Isten dicsőítése és szolgálata? Találkoztam a múltkor egy édesapával. Mondom neki, de régen láttalak! Régen jártál nálunk a templomban! Hogy vagy, mint vagy? Mire ő: „Ne is haragudj édes Gézám, meghalni sem érek rá, vasárnap is reggeltől estig nagyon el vagyok foglalva.” Alig telik el egy félóra. Találkozom a fiával. Hol jársz erre mifelénk, kérdezem. Mire ő: „Jegyet vettem a stadionban apámnak az osztrák-magyar mérkőzésre.” Mintha kést döftek volna belém! Lehetséges ez? Arra, hogy huszonekét begerjedsz ember kétszer negyvenöt percig egy dagadt bőrlabdát rugdal, arra van idő? Csak Isten tisztelésére nincs idő? Ilyenkor mindig van valami kifogás, ürügy, sürgős teendő? Akkor házat vettem? Földet vettem? Feleséget vettem? Mozijegyet, meccsjegyet, színházjegyet vettem? És mondjátok, testvérek, csak az én lelkipásztori szívemet járta át ez az éles tör? Ó, én azt hiszem, nemcsak az enyémet. Isten szívét is. Mert hogyan is olvassuk a római levélben: Nyilván van az Isten haragja (búsulása)... Miben érődik Isten haragja? Ábban, hogy egyre nehezebbé lesz számunkra a teremtmények szolgálata, bálványaink imádása. Egyre üresebb, idegesítőbb lesz a „patika” Mivelhogy az ember alaprendeltetése nem a teremtmények szolgálata és imádása a Teremtő helyett, hanem a Teremtő Isten tisztelete és szolgálata. Ez a Biblia egyik nagy üzenete ma.

II.

De hát lehetséges-e ennek a rendeltetésnek eleget tenni azok után, amiket az ember művelt? Azok után, hogy Isten már nem is érdekes az embernek? Hogyha mindenki azt csinálja, amit jónak lát? Hogy már Isten haragja sem érdekes a számunkra? Lehetséges-e beszélni egyáltalán emberi életünk isteni rendeltetésének a betöltéséről? Nos, hadd szóljon meg ezen a ponton az evangélium! Lehetséges, mert a Bibliában nemcsak a Róm 1,18 s köv. van benne, hanem alapigénk is, az Ef 2,10. Aminek egy igen érdekes helyi törököri vonatkozása is van. Egyik fiatal presbiter testvérünk nem régen a férfibibliáórán ezzel az igével tett bizonyosságot mondván: „Géza bácsi! Nekem ez az ige világította meg életem értelmét: Isten a Krisztusban jócselekedetekre teremtett minket.” Nos, ezt az igét hirdetem most nektek. Mert ez az Ige nemcsak fiatal presbiter testvérünk számára, hanem mindnyájunk számára mennyei világosság életünk értelmét, alaprendeltetését illetően. Ugyanis:

1. Ez az efézusi Ige felelet arra a kérdésre, hogy a hívő életben mit jelent a Teremtő Isten szolgálata? Miért is teremtett minket Isten? Mi célból? Mivégre? Igénk felelete íme, így hangzik: *azért, hogy belevigyük a jóságot, az Ő jóságát az emberi életbe a jócselekedetek által.* Tehát, ne csak szép szavakból, szép imádságokból, szép éneklésékből

álljon a kereszténységünk, hanem legyen cselekvő keresztyénség, jócselekedetekkel prédikáló keresztyénség.

2. De hát milyen „jócselekedetekre” gondol az Ige? Honnan tudjuk meg, hogy mi az Isten akarta, mi a jócselekedet? Onnan, hogy „előre elkészítette” ezeket. Nekünk csak fel kell ismernünk. De hát hogyan készítette el? Miből lehet felismerni? Onnan, hogy behelyezett egy családba és rád bízott egy sereg piszkos inget, gatyát, zoknit – hogy azt kimossad, kivasaljad, megstoppolgassad. Gondolj csak haza! Ott vannak elkészítve a fürdőszobában!

Úgy, hogy adott neked egy beteges, ideges feleséget, hogy elhordozzad, sőt szeresd! Úgy, hogy adott ide nektek egy ilyen öreg, százéves templomépületet, amin mindig van mit javítani. Felismered-e, hogyan készítette el neked is itt Budapesten, Törökőrön a jócselekedetek alkalmait? Például azokban a fekvő betegekben, akiket nemcsak a papnének kellene látogatni és gondozni, hanem másoknak is innen, a gyülekezet asszonyai közül. Miért nem nehéz felismerni, milyen jócselekedetekre gondol Isten? Azért, mert adott helyzetekben élünk: adva van a beteg szomszéd, öreg szülő, három-négy-öt gyermek, férj, feleség, gyülekezet.

3. Igen, de hát az Ige nem veszi tekintetbe, milyen bűnös és milyen erőtlén az ember? Éppen az a baj, hogy önerőből nem tudunk még az elkészített jócselekedetekben sem járni. De hát ki beszél itt önerőről? Isten erejéről beszél az Ige. Mert mit is mond: elkészítette Krisztusban. Mert ha valaki Krisztusban van, tud járni a jócselekedetekben. Krisztus nélkül természetes, hogy nem megy. Ahogyan helikopter nélkül nem tudsz felemelkedni a levegőbe, ahogy bűváruha nélkül nem tudsz tartózkodni a víz alatt, ugyanúgy Krisztus nélkül valóban nem sikerül járni az elkészített jócselekedetekben. De ha végbement a titokzatos egység (unio mistica cum Christo) a te életedben is, akkor fogod megtapasztalni, hogy Krisztusban milyen egyszerű, milyen szép, milyen könnyű minden, olykor még a legnehezebb természetű embernek az elhordozása is. Krisztusban nincs „fejfájás” (migrén), sírógörcs, hisztéria, meg „az ördög vinné el...” Nem! Krisztusban nincsen! Hanem azt teszed, amire teremtettél. Mert megértetted, hogy te nem tapsra, nem virágkoszorúra, nem ünneplésre, nem talmi csillogásra, nem „édes életre” vagy teremtvé, hanem „jócselekedetekre” S ha már az előbb említettük Honti Annát, említsük most is. Mint elmondotta a múltkor a rádióban, ma is őrzi azt a verset, amit Kodály Zoltán első felesége írt neki, aki nagyon beteg, nagyon idős asszony volt, s akihez Honti hente rendszeresen feljárt, hogy vigasztalja, vidítsa, erősítse. Te kivel teszel jót? Kit látogatsz rendszeresen? Ez az Ige ébresztő, mellenragadó kérdése ma mindnyájunkhoz.

III.

Mi hát ezek után Isten személyes szava hozzád? Rövid mondatokban így tudnám megfogalmazni: Ne keseregj annyit! Ne lázadj annyit! Ne dühöngj mindig! Hanem? „Vigyázz a szolgálatra, melyre vállalkoztál az Úrban, hogy azt betöltsed.” Gondolj Jónás prófétára! Mikor lett áldott az élete? Amikor végre sok küzdelem után, menekülés után, hal gyomra után, buzgó imádság után, mégiscsak elindult Ninivébe. Gondolj Péter apostolra! Mikor jött egyenesbe az élete? Amikor nagy vita után mégiscsak elindult Isten parancsára Kornéliusz házába. És gondolj Pál apostolra! Miért volt olyan áldott az élete? Mert még a tövist is el tudta fogadni, amikor megértette, hogy Isten ereje a mi erőtlenségünk által végeztetik el. És Schweitzer Albertre! Mikor indult el igazán felfelé az élete? Amikor le mert szállni az egyetemi katedráról egy afrikai tyúköklba betegeket gyógyítani. És ma, anyáknapján, kikre gondolhatnánk másokra, mint azokra az édesanyákra, akik – ahogy Honti éneklí a saját édesanyjáról – „nem hordtak bubifrizurát, sem párisi ruhát”,

mégis szépek, mert jók, mert egyetlen szenvedélyük a szeretet, a megbocsátás, a reménység. Akik szegények forintokban, de annál gazdagabbak jócselekedetekben. Ámen.

Az ember ellensége

Alapige: 2Korinthus 11,14

Bibliaviasítás: 1Mózes 3,1 s köv.

A kezdő sakkozót az jellemzi, hogy miközben a királynő támadása ellen védekezik csak, rendszerint egy paraszttól kapja a mattot. Bezzeg nem így tesznek a tapasztalt hadvezérek, akik a nagy frontokat irányítják. Ők már nagyon jól tudják, milyen ébren kell lenni. Az ellenség ravasz, taktikázik. Nem onnan jó rendszerint, ahonnan várják. Trója városának lakói sem gondolták, amikor megpillantották a hatalmas falovat, hogy ez hozza majd rájuk a veszedelmet. Pedig Laokón pap a fiaival figyelmeztette őket. De a Laokón csoportot kígyók ölték meg. Íme, égi jel, mondták Trójában! Lám, melléfogtak a papok. Nem kell a falótól félni. Bevonatták tehát falaik mögé. Amikor aztán leszállt az éj, előbújtak a rejtőző görög harcosok a faló gyomrából. Megnyitották Trója kapuit, és Trója végzete beteljesedett.

Ezért hangzik ma is az egyház igehirdetésében a Biblia emberről szóló tanításának egyik üzenete így: „Vigyázat a falóval!” A bibliai antropológia egyik időszerű figyelmeztetése a fenti képpel szólva az, az ember kinyitott Trója! Te is nyitott ember vagy az ellenség előtt! Ha beengeded, tönkretesz. Ő a te igazi ellenséged. Neked nemcsak a feleségeddel, gyerekeiddel, lakótársaddal van vitás ügyed, hanem azzal a „kígyóval”, akiről az 1Móz 3 beszél, s akiről Pál apostol is szól alapigénkben, mondván, hogy képes átváltoztatni magát a világság angyalává. Jertek testvérek, tanuljunk azért most küzdeni a Kígyó ellen. Beszéljünk a mi legősibb ellenségünkről, a hadviselés módszereiről és a győzelmes védekezés eszközeiről.

I.

Az első fontos kérdés, amit az Ige az ősellenséggel kapcsolatban fontosnak tart tisztázni, nem kitalált ellenség-e ez az ellenség? Nincs-e igazuk azoknak a nemhívó filozófusoknak, akik azt mondják, hogy az egyház Sátánról szóló tanítása egy nagy humbug csupán, amivel elterelik a dolgozó tömegek figyelmét a társadalmi élet égető nagyproblémáiról. Testvéreim, ha ez így volna, valóban nem volna szabad a Sátánról és a bűnről beszélni. Csakhogy a szocializmus is tele van bűnnel. Végy csak kézbe egy újságot. Hajmeresztő panamak, sikkasztások, gyilkosságok híre mered a szemedbe: „...megölte, ...kirabolta, ...becsapta, ...ellopta” Ezért nemhogy nem „mese” a Sátánról szóló bibliai tanítás, hanem, sajnos a legszomorúbb, legvéresebb valóság. Ezért kell halálosan komolyan venni, amit a Biblia a Sátánról mond, hogy tudniillik ő az ember igazi ellensége. Éspedig azért, mert:

a) Ellensége ő minden „ártatlan”, mondjuk helyesebben, a polgári törvénykönyv mérlegén büntetlen előéletű embernek. Az „ártatlan”, tiszta, becsületes élet direkt kihívás a kígyóval szemben. Ádám és Éva igazán, a szó szoros értelmében „ártatlanok” voltak a bűnbeesés előtt, ahogy azt a Biblia elmondja. Éppen ezért voltak izgató feladat, kihívás a kígyó számára. És azért volt az például Jób pátriárka, mivelhogy „igaz, istenfélő, bűngyűlölő” ember volt. Mindezt pedig azért kell hangsúlyozni, hogy „aki áll, meglássa, hogy el ne essék...” Nehogy elhiggyük, hogy nekünk nem kell védekeznünk. Minél tisztább vagy, annál kívánatosabb vagy a kígyónak.

b) De ellensége ő a hívő embernek is, a szent embernek is, az öreg embernek is. Dávid király ez volt egy személyben, hívő is, szent is, elég idős is. Mégis, amikor meglátta Betsabét, elveszítette a mértéket, visszaélt a hatalmával, engedte legyőzteni magát: hazuggá, becstelenné, házasságtörővé és gyilkossá vált, s azután átszegezte magát sok fájdalommal. Mert – s éppen ez az érdekes – ennek a nagyon okos, tapasztalt diplomatának sem jutott eszébe, hogy a kívánatos, formás női testben a kígyó támadta meg Őt, kipuhaoltván gyenge pontját. Ezért kell az ellenségről beszélni!

c) És azért, mert ellensége ő a hívő házaspároknak is, akiket rendszerint a pénztárcájukon keresztül ejt meg. Úgy, mint a tragikus sorsú Anániást és Zafirát, a pünkösöd utáni első idők fukarkodó keresztényeit. Érezték ők, hogy pénztárcájuk Isten pénztárcája. Hogy ami abban van, az onnét felülről van. Mégis, közös megegyezéssel „félretettek” bizonyos összeget. Ki gondolt volna arra, még álmában is, hogy a „Sátán” foglalta el a szívüket? Ha ez nem történik meg, még sokáig élhettek volna. Ha időben észreveszik az ellenséget, ma tiszta és szent az emlékeztük! De hát éppen ez az. Ez a bizonyos „ha” Ez az, ami sok fiatal életében is ama bizonyos fordulópont. „Ha” észrevette volna az első magnósdélután az a kislány, hogy mire is megy ki a játék! Ha észrevette volna a fiatal fiú, mit akarnak tőle a haverok. Ha lett volna érzékük a kígyó iránt, sok fiatal élet nem ment volna tönkre, nem lenne mocskos, cinikus, koravén, kiégett. Igen, ez a „ha”, „csak azt tudnánk feledni”!

II.

Éppen azért vessük fel a kérdést, miért létezik ez a „ha”? Mi a magyarázata? Miért nem veszi észre az ember az ellenséget? Íme azért, mert amint alapigénk rámutat, az ellenség művésze az álcázásnak. „Átváltoztatja magát a világosság angyalává” – mondja Pál apostol. Mit jelent ez konkrétan?

a) Először azt jelenti, hogy a kígyó rendszerint úgy jelenik meg az egyházban és a hívők életében, mint ott Korinthusban is tette tudniillik, a hamis apostolok alakjában. A hamis apostolok mindig azt állítják, hogy ők az igazi apostolok és Pál apostol a hamis apostol, azaz afféle dilettáns, műkedvelő. Pedig Pál éppen hogy nem volt dilettáns. Először is: okleveles szentírás-magyarázó volt. Másodszor: Jézus Krisztus személyes tanúja volt. Harmadszor: a gyülekezet apró-cseprő bajaival küzdő pásztor volt. Ő nem volt dilettáns. Ellenben nagyon is dilettáns volt a sok jövő-menő atyafi. Akik „hobbyból” magyarázták a Bibliát. Teológiát tanulni? Azt nem! Bizonytalan egyházi egzisztenciát vállalni? Azt nem! Családi ház helyett szolgálati lakásban lakni? Azt nem! De az apostol igehirdetését kritizálni, ócsárolni, becsmérelni, azt igen! Munkáját aláaknázni? Azt igen! Miért is ne? Hiszen, hogy is mondják? A kibicnek semmi sem drága. Nos, így néz ki az átváltozás. Ráismertek-e a szombatista szektaprédikátorokra, akik itt settenkednek a Százados úton és környékén, úgy, mint a világosság angyalai és mindenféle vadmarhassággal tömik a jámbor, Szentírást nem ismerő, jobb sorsra érdemes emberek fejét? Igénk figyelmeztetése, testvérek, vigyázzatok! Ne vonjátok be a falak mögé a falovat!

b) De ugyanúgy vigyázzatok a különféle misztikus tudományokkal, melyek arról beszélnek, hogy bevezetnek titeket a szellemi világ rejtelseibe. Én nem vonom kétségbe, hogy van szellemi világ. De egyet tudok. Ahhoz, hogy valaki hitelre méltóan nyilatkozzék erről a világról, legalább négy tudományban kell teljesen és egyformán járatosnak lennie: a) a teológiában, b) az orvostudományban, c) a pszichológiában és d) a modern fizikában. Ne higgyétek el, hogy csak azért, mert valaki mondjuk becsületes főkönyvelő az OTP-nél, már a szellemvilág állandó és hiteles nagykövete a mindennapi emberek kö-

zött! És különben is, mit tudhat Isten titkaiból egy jósnő? Egy cigányasszony? Egy horoszkópkészítő? Csak „falovak” ők, akiken keresztül belopózik közénk a pusztulás.

c) És harmadszor, ugyanígy kell résen lennünk azokkal a tanácsadókkal szemben is, akik arra nézve adnak tanácsokat, hogy és mi módon kell jól és okosan élni? Ezek a tanácsadók mindig arról ismerhetők fel, hogy mindig mást tanácsolnak, mint amit a hit tanácsol. Jóbnak a hite azt tanácsolta, hogy fogadja el azt, ami történt, Isten kezéből, mivelhogy úgymond „Az Úr adta, az Úr vette el, áldott legyen az Úrnak neve.” Jób felesége azonban azt tanácsolta: Átkozd meg az Istent és halj meg! Az Úr Jézusnak a hite azt tanácsolta: Igen Atyám, legyen meg a te akaratod, Péter ezzel szemben ezt tanácsolta: Mentsen Isten Uram, nem eshetik meg ez tevéled! A hit azt tanácsolja, hallgass az idősekre, hallgass a Bibliára, kérjed Isten vezetését. A kígyó azt tanácsolja, hallgass az ösztöneidre, a regényekre, a krimikre, a pornófilmekre. Íme, ama bizonyos „ha” magyarázata!

III.

Lehetséges-e védekezni és egyáltalán érdemes-e az ellenséggel szemben? Nos, éppen Jézus és Péter fentebb idézett beszélgetése is mutatja, hogy igen. Mert: az ellenség leleplezhető! De igazán csak Jézus tudja leleplezni. A Kígyóval szemben Ő a védelem. Pál azt írja egy helyen a korinthusiaknak: „Jézus Krisztus megerősíthet titeket mindvégig feddhetetlenségben” (1,9). Tehát nem szükséges az elbukás! Csak kiált Jézushoz! Menekülj Jézushoz minden kísértésben! Luther a tintatartót is odavágta a falhoz, amikor ott a Sátánt megjeleníteni vélte. S ha mégis vétketél? Ha gyenge voltál? Ha mégis győzött az ellenség? Akkor is van remény? Igen, van! Van egy mondat a Bibliában, amit most emeljünk ki a kijelentés rengetegéből, az a mondat, amit Jézus a gutaütöttnek mondott: Megbocsátattak néked a te bűneid. Azért hát Urunk lelkigondozó tanácsa végül is így szól hozzád: Ne hadakozzál össze-vissza! Előbb a Kígyót kell legyőzni! Állj Jézus mellé! Vele együtt taposs a Kígyó fejére, aztán kezdheted életedet más vonatkozásokban is elrendezni. Az Igazi ellenség a Kígyó. Vele fordulj szembe. Neki mondd ki végre tisztán, erősen, keményen: „Apage Satanas”! Távozz tőlem Sátán! Segítsen ebben téged az Úr. Ámen.

Micsoda az ember...?

Alapige Zsoltárok 8,5
Bibliaalvasás: Zsoltárok 8,1s köv.

A mai vasárnapon a missziói munkaterv útmutatása szerint folytatnunk kell az emberről szóló bibliai üzenet c. sorozatunkat. A mai vasárnap témája, mik az ember lehetőségei (sanszai)? Fontos téma ez. Korunk emberét ugyanis két nagy veszély fenyegeti. Az egyik az, hogy mértéktelen ambíciójában túlméretezi a lehetőségeit. A másik viszont az, hogy nincsen tisztában a lehetőségeivel, s ezért oktan kisebbségi érzés áldozata. Ezért kell beszélni erről a témáról.

Igen ám, csakhogy a mai vasárnapot sajátosan színezi az, hogy ma az új kenyeret ünnepli az egész ország. Nekünk ez a nap, bármit mondjanak is róla odakünn, a templomon kívül, idebent az Isten házában Isten gondviselését hirdeti. Mi csak Isten kezéből tudjuk elvenni a kenyeret. Neki akarjuk azt megköszönni. Ma ezért is gyülekeztünk egybe ide, Isten házába.

Kérdezem azért, lehetne-e méltóbban eleget tenni mindkét feladatunknak, annak tehát, hogy továbbhaladjunk az ember titkáinak bibliai felfedezésében, és annak, hogy cso-

dálva imádjuk Isten gondviselését, mint alapigénk üzenetének kibontásával. Ez az Ige ugyanis az isteni gondviselés fényében döbrent rá az ember titkára, micsoda az ember, hogy megemlékezel róla? Jertek azért, adjunk hálát az új kenyérért mennyei Atyánknak úgy, hogy próbáljuk megérteni, mi minden van ebben a kérdésben, micsoda az ember?

I.

Ebben a kérdésben először is az a bizonyágtétel van benne, hogy milyen érthetetlen is a kegyelem! Milyen nagy csoda az isteni gondviselés! A zsoldáríró számára egyszerűen érthetetlen az, hogy Isten törődik az emberrel. Valami sajátos ellentmondást lát a zsoldáríró Isten dicsősége és gondviselése között. Hogyan lehetséges az, hogy az az Isten, aki világokban, tejútrendszerben, csillagvárosokban gondolkodik, hogy mai kékpekkel éljünk, milliós tejútrendszer és százmillió naprendszer közül éppen a mi kicsi naprendszerünkkel, abban is az egyik legkisebb bolygóval, a Földdel, s azon is az emberrel törődik. A múltkor nyári nagy esőzések idején itt, a templomunk küszöbénél hangyák szaladgáltak. Ott álltam felettük, s figyeltem őket. Arra gondoltam, valahogy így nézhet bennünket Isten. Mi, emberek itt a földön, mint kicsi hangyák lótnak-futnak állásért, pénzért, lakásért, szerelemért, Isten pedig közben „titkon néz” Valami ilyesmit érezhetett a zsoldáríró, s ezért kérdezi, micsoda az ember? De hogy mennyire igaz van a zsoldárírónak, amikor csodálkozik az isteni gondviselés valóságán, igazán akkor világosodik ki, amikor arra gondolunk, hogy ebben a kérdésben, micsoda az ember, nem annyira az ember fizikai méreteiről van szó, hanem inkább erkölcsi tulajdonságairól.

S valóban! Mert mondjátok, van-e még egy olyan feledékeny és hálátlan teremtménye Istennek, mint az ember? Miért van tele a Biblia emlékezésre való buzdítással: „El ne feledkezzél!” Miért mondják a szülők sokszor, hogy egy szülő felnevel tíz gyermeket, de tíz gyermek nem tud eltartani egy öreg szülőt? S a jó pozícióba jutott férfi, akit a felesége tartott el amíg tanult, a diploma megszerzése után hogyan képes otthagyni a feleségét, akinek mindent köszönhet? Miért olyan megrendítően ismerős itt a mi Budapestünkön is, sőt gyülekezetünkben, a modern olasz irodalom nagynevű képviselőjének, Alberto Moraviának az a novellája, mely arról szól, hogyan lehet elfelejtkezni a házassági évfordulóról? Íme, ilyen az ember! Feledékeny, hálátlan teremtés, és pedig nemcsak vízszintesen, hanem függőlegesen, felfelé, Isten felé is. Ezért érthetetlen a józan ész számára Isten jósága, gondviselő szeretete.

És továbbá azért, mert van-e még egy olyan öntudatosan szeretetlen lény a természetben, mint az ember. Aki ilyen következetesen, keményen, nem egyszer teljesen ok nélkül gyűlöli a másikat. Aki csak azért gyűlöli a másikat, mert más a színe, vallása, származása. Van-e teremtménye Istennek, aki olyan tervszerűen, előre megfontoltan, annyi de annyi gonoszságot tud kitermelni, mint az ember? A rabszolgaság intézménye emberi találmány volt. Az inkvizíció és gályarabság emberi találmány volt. A koncentrációs táborok, a krematóriumok, a tömegsírok emberi találmányok. És az a rengeteg botrány, garázdaság, politikai és rablógyilkosság, amivel tele vannak a hírközlő eszközök, nem emberi bűnök-e? Micsoda az ember, kérdezi a zsoldáríró, s kérdezzük vele együtt mi is, s nem kell-e azt feleljük, hogy az ember a teremtés félelmetes szörnyetege. Bár csak ember ne volna! Egy mérges kígyó kevesebbet vétkezik az élet ellen, mint a homo sapiens. S íme, a kegyelem csodája: erre az emberre Istennek gondja van.

Pedig – s itt érünk a legnagyobb rejtélyhez – van-e még egy olyan lény a teremtésben, aki olyan régen, olyan tendenciózusan s olyan elkeseredett dühvel harcolna Isten ellen, mint az ember? Hiszen a Biblia szerint még a jégeső is, a hó is, a köd is, a víziszörnyek is mind Istent szolgálják (148. zsoldár). Csak az ember nem! Az ember is-

tentagadással foglalkozik. „Nyílt leveleket” ír Istennek (Escarpit), s így akarja bebizonyítani Isten nemlétezését. És erre az emberre gondja van Istennek. Ez a józan ésszel érthetetlen, felfoghatatlan kegyelem!

II.

De hát miből látszik, hogy Istennek csakugyan gondja van az emberre?

1. Először is abból, hogy újra van kenyér az asztalunkon. Mert nem is a kenyér önmagában az isteni gondoskodás jele. Hiszen a legújabb orvosi tanácsok kifejezetten óvnak a sok kenyérevéstől, mint az elhízás okától. Inkább gyümölcsöt, sajtot többet és kevesebb kenyeret, hangzik az orvosi jótanács. Mégis fontos számunkra a kenyér, és pedig azért, mert a kenyér szimbólum. Jelképe mindazoknak a javaknak, melyekre az élethez szükségünk van: jelképe a kenyér a jó levegőnek, egészségnek, otthonnak, munkának, fizetésnek. Az új kenyér annak a jele, hogy Isten nem akarja a nyomort, szegénységet, ott-hontalanságot, tüzelőnélküliséget. Ő gyermekei jólétét akarja. Az új kenyér örömhíre az, hogy még mindig van Atyánk az égben. Még nem szűnt meg az isteni gondviselés.

2. De Isten velünk törődő szeretetének még direkter jele az úrvacsorai kenyér. Mert az úrvacsorai kenyér a borral együtt Jézus Krisztus keresztiére emlékeztet. A keresztszont arra, hogy Isten megbocsáthatja Krisztusért azt a sok gonoszságot, amit az ember elkövetett. A keresztszont azt hirdeti, hogy van lehetőség arra, hogy a bűnös ne haljon meg, hanem megtérjen úttjáról és éljen. Ő, hogy milyen gondja van Istennek az emberre azt akkor lehet megtudni, amikor visszatér az ember az atyai házba. A tékozló fiú is akkor tudta meg, amikor átélte, hogyan jön elébe az Atya, hogyan csókolgatja meg, hogyan hirdeti neki a bocsánatot, öltözteti új ruhába, s kezd el vele együtt vigadni. Hogy kicsoda az ember, illetve pontosabban immár, kicsoda az Isten, azt az ember igazán akkor tudja meg, amikor a méltán megérdemelt ítélet helyett megismeri bűnei bocsánatát. Hogy nem bűneink szerint cselekszik velünk. Hogy még mindig tart a kegyelmi idő.

3. S végül hogy Istennek csakugyan gondja van az emberre, azt abból is lehet látni; ahogyan a jóllakott gyermekei lelkiismeretét nyugtalanítja Isten az éhezők miatt. Napjainkra világbotrány lett az éhezés. A közgazdászok szerint a föld háromszor annyi embert tudna eltartani, mint most, ha az emberiség egyharmada nem birtokolná az egész kenyérállományt.

III.

De hát végül is, miért van gondja Istennek az emberre? Mi a magyarázata a gondviselésnek? A Biblia felelete az, hogy Isten nem önmagában tekinti az embert, hanem Krisztusban. Ami azt jelenti, hogy:

1. Krisztusban engem is a maga gyermekének tekint. Rossz gyermekének, tékozló gyermekének, de gyermekének! Mindannak ellenére, ami történt. S ha gyermekének tekint bennünket, akkor önmagát nem Bíránknak, hanem Atyánknak tekint. Ez az ember nagy LEHETŐSÉGE! Ez a lehetősége a GYÓGYULÁSNAK! Ez a lehetősége a TALPRAÁLLÁSNAK. Ezért van lehetőség a csendes, engedelmes KERESZTHORDOZÁSNAK. ÚJ ERŐVÉTELNEK. Ezért van az, hogy „MINDEN LEHETSÉGES A HÍVŐNEK” Ezért van a leghátrányosabb emberi helyzetben is lehetőségünk a győzelemre, mert Isten minden bűnünk és tévedésünk ellenére is gyermekeinek tekint. A néger rabszolgaüldözés idején, jó száz évvel ezelőtt egy néger anya a jég táblákon át menekült feje felett tartva a gyermekét. Valami ilyesmit jelent az, hogy Isten „gyermekének” tekint.

2. De az, hogy Isten minket Krisztusért az ő gyermekeinek tekint, azt is jelenti, hogy ugyanakkor egymás „testvéreinek” is tekint bennünket. Olyan testvéreknek, akik egymásra vannak bízva, mivelhogy nekünk szükségünk van egymásra. Ezért van gondja reánk. Az ő háztartásának a rendje miatt. A világhírű Grimm testvérekről mondja az irodalomtörténet, mennyire kiegészítették egymást. Wilhelm inkább az anyaggyűjtéssel foglalkozott, Jákob inkább a feldolgozással. De szükségük volt egymásra. Így vagyunk valahogy mi is. Ki kell hogy egészítsük egymást. Ez az ember nagy lehetősége a gondviselés alatt, egymás kiegészítése. Ezért van reánk gondja Istennek.

3. És végül azért, mert Isten saját képének tekint bennünket a földön. Élő istenbizonyítékoknak. Ezért formál szüntelenül a Mintára, Jézus Krisztusra. S ez a legnagyobb lehetőség: elváltozhatunk Krisztus képére. Isten ezt a lehetőséget látja bennünk. Valahogy úgy, ahogyan Michelangelo a nagy, ormótlan kötömbben megpillantotta a Mózes szobrot. Ez az ember nagy lehetősége, a krisztusivá formálódás. Erre gondolunk, amikor így imádkozunk: „Egyszerűvé formálj, belső lelkiképpen, békességben, csöndességben.” Ez a formálódás történik itt is, most is az úrvacsorában. Jertek azért hallgassátok meg, miként szerezte az úrvacsorát a mi Urunk Jézus Krisztus! (...) Ámen.

Az ember felelőssége

Alapige: 1Mózes 4,9

Bibliaolvasás: 1Mózes 4,8–16

Minél többet foglalkozunk a kérdéssel, annál világosabbá lesz, milyen izgató rejtély is az ember! Bármilyen érdekesek a csillagos ég titkai és az atomvilág rejtelmek, az igazi titok, ami még mindig nincsen teljesen felfedezve, maga az ember. Valahogy úgy vagyunk az emberrel is, mint a világgal és mikrovilággal. Minél tovább kutatjuk, annál több új oldalát pillantjuk meg, és annál inkább észre vesszük, milyen keveset ismertünk meg belőle eddig. És ezt nem lehet szórakozásból csinálni. Ma már világos, hogy az ember felfedezése nem hobby, nem luxus, hanem egzisztenciális ügy, létérdek, a világban való eligazodásunk és boldogulásunk nélkülözhetetlen feltétele, hogy az örök üdvösségről már ne is beszéljék.

Ezt a felfedező munkát folytatjuk most ezen a vasárnapon is, amikor újra csak Isten igéjét tudakozzuk az ember titkát illetően. Úgy látjuk ugyanis, hogy Isten igéjének, a Kijelentés írott formájának rendkívüli jelentősége, hézagpótló értéke van az ember titkát illetően. Amíg a világi emberkutatás sok részletfelfedezést tesz arra vonatkozólag, hogy milyen az ember anatómiai felépítése, milyen lélektani törvényeknek engedelmessékedik, addig a Biblia éppen azokra a kérdésekre felel, melyekre a világi emberkutatás nem felel, mert nem is felelhet, ki volt az ember eredetileg? Mi „működésének az elve”? Mi az eredeti, teremtsébeli elgondolás az emberről, amit az embernek újra el kell érnie, ha nem akar alatta maradni önmaga színvonalának?

Ezekről a kérdésekről szeretnék ma prédikálni közöttetek, és pedig a Káin ismerős története alapján. A történelem második nagy krimije alapján, amely annyira ismerős bibliai történet, hogy itt ebben a gyülekezetben felesleges is volna újra elbeszélni. Most csak a történet antropológiai lényegét emelem ki: Az ember az egyetlen felelős teremtménye Istennek. Jertek, lássuk közelebbről ezt a bibliai tanítást: I. Miért olyan időszerű? II. Miben áll a felelősségünk éppen ma? III. Mik az áldásai a felelős életnek?

I.

Miért olyan időszerű éppen ma az ember felelőségéről szóló bibliai tanítás?

1. Először azért, mert sohasem volt még olyan közönyös az ember, mint éppen manapság. Egyáltalán nem véletlen az a jelenség, hogy a „közöny” irodalmi témává lett. Hogy a modern francia irodalom egyik legtöbbször emlegetett és vitatott könyve egy Camus nevű szerző „Közöny” c. könyve, és hogy a mai olasz irodalom egyik legmegrendítőbb kisregénye Alberto Moravia tollából a „Közönyösök” Arról szólnak ezek a regények, hogy a mai emberek milyen érzéketlenek anyjuk temetésén, mennyire nem izgatja őket mások szenvedése, sőt még saját kivégzésük közelgő pillanata sem. Igen, itt van az irodalmi visszatükrözése annak a flegmának, amivel például a gázoló autós otthagya az országúton áldozatát. Mivelhogy a Káin életfilozófiáját vallják sokan: „Avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiaimnak?”

2. Csakhogy – s éppen ezen a ponton kezdődnek a komplikációk – Isten ma is számon kéri az embert. Az emberen az embert. Tökéletes igazuk van azoknak a bibliamagyarázóknak, akik azt mondják, hogy az úgynevezett őstörténetek nem azt akarják elmondani, hogy „mi történt egyszer régen”, hanem azt, hogy „mi történik minduntalan” Isten és ember között. Íme az, hogy az ember mindig vonja a vállát, és az ember mindig hátrítja a felelőséget, azt bizonygatja, hogy ő aztán igazán nem őrizője az ő atyámfiaimnak. Figyeljétek meg azt a hátrítást! Mennyire mai, mennyire modern, mennyire örök ember: Avagy őrizője vagyok-e én? Én, aki úgy el vagyok foglalva... és különben is: Isten az emberek Őrzője. Ha Ő nem vigyáz az övéire, miért vigyázzak én? És, egyáltalán! Mit tehetek én? Íme, egyrészt ez történik, ez, hogy így beszél az ember. Ugyanakkor azonban a másik is ma történik, az, hogy az Isten kérdez: „Hol van Ábel, a te atyádfia?” Megszólal a számonkérő hang. Klasszikus példája ennek a ma is megszólaló hangnak annak az amerikai repülőtisztnek a naplója (Mit tettél Káin?), aki 1945-ben parancsra atombombát dobott Hirosimára, s a végén zárt intézetbe került, mert ahogyan ma Pesten mondják, a lelkiismeret-furdalástól „szabályszerűen becsavarodott” Igen, van lelkiismeret is. Ha kívülről nem is vádolja senki az embert, sőt talán inkább dicsérik is. A lelkiismeret mindennél hangosabban tud szólni. Mint annak idején Júdásnál. Ugye, hogy nem tudta megtartani a harminc ezüstpénzt? Pedig nem kérte tőle vissza senki! Így van ez olykor ma is. Éppen ezért:

3. Aligha van fontosabb tanítása az Írásnak az emberre vonatkozólag, mint éppen ez: Isten kérdez és nekünk felelnünk kell. Felelős emberek vagyunk. Felelnünk kell szavainkért, tetteinkért, gondolatainkért. Mindazért, amit tettünk, és mindazért, amit nem tettünk meg.

II.

Miben áll a felelőségünk éppen ma?

1. Először is annak a ténynek a felismerésében, hogy nem véletlenek a családi kötelek. Hogy a családi kötelek elkötelezés. Elkötelezés arra, hogy magunkat felelősnek érezzük a mieinkért. Legyen tehát az életünk állandó imádságunk tárgya. Az ugyanis nem elég, ha nem bántjuk a mieinket. De az sem elég, ha dolgozunk értük látástól vakulásig. Káin alázuhanó botjának az ellentétje nem a semlegesség, de nem is csak a családjáért dolgozó kéz, hanem a dolgozó és imádkozó, az összekulcsolt kéz.

2. De Igénkből következik az a felismerés is, hogy Isten felől nézve nincs is idegen ember. Az idegen ember is rokon. A második világháborúban két katona került egymás-

sal szembe. Amikor az idősebb lekaszabolta a fiatalabbat, és meglátta a sebesült testén az anyajegyet, döbbsent rá, kit is ölt meg, a tulajdon fiát. Amikor azért azt mondjuk, avagy őrizője vagyok-e én..., sosem tudhatjuk előre, kiről mondjuk. Pál apostol is azt hangsúlyozta az Areopáguson, Isten az emberiséget egy vérből teremtette. Ezért kell felelősséget éreznünk a többiekért. A szomszédokért a lakótelepen. A főnöködért a munkahelyen. A munkatársadért. A beosztottjaidért. Az utcáinkon kóborló külföldiekért. És egyáltalán tudod-e, mit jelent „őrizőnek” lenni? Azt, hogy te is bele vagy kalkulálva Isten gondviselő kegyelmébe.

3. És harmadszor: a felelősségünk ma, fékezni Káint alsóbb és felsőbb szinten. Elszigetelni a Káin típusú embert. Elutasítani azt az embereszményt, ami ma úgy hódít és terjed az ifjúság körében, a huligán, a garázda, az agresszív, sátáni ember. Ez az embertorzó. Az igazi embereszmény – a felebarát. Nem Káin, hanem az irgalmas samaritánus. Nem Káin, hanem Krisztus.

III.

Mik az áldásai a felelős életnek?

1. Az első áldása az, hogy az emberekért viselt felelősség értelmet ad az életnek. Ebben a felelősségben ébrednek rá igazán, hogy én csakugyan többre rendeltetem, mint főzésre, mosogatásra. Még akkor is értelme van az életnek, ha oly sok időt kellene özvegyiségben tölteni, mint a bibliai Annának, ha olyan bénán kellene is otthon ülnöm életem végén, mint nem egy ismerősünknek itt a gyülekezetben. Egy ilyen béna atyafi diktálta egyik levelében az ismerőseinek: Az értetek való imádkozást még most sem tudtam abbahagyni.

2. A felelősség-hordozás másik áldása – a nyugodt lelkiismeret. Nem kell folyton rídozni, mint a gázoló autósoknak: kiderül, jönnek értem. Nem jönnek, lehet nyugodtan aludni.

3. A harmadik áldás talán a legnagyobb, ily módon sikerül végre kilépnem önmagamból. Azt nem adja meg mindenkinek az élet, hogy külföldre járjon, diplomáciai tárgyalásokon vegyen részt. De azt viszont nem akadályozhatja meg senki, hogy világszínvonalon éljem az életemet, felelősséget hordozva Isten színe előtt az én atyámfiaiért határokon innen és túl, ha – felébred bennem a felelősség.

Márpedig fel kell hogy ébredjen. Mert Isten éleszti. Isten a munkatársának tekint. Uram, mit tegyek, hogy ne legyen olyan szürke, unalmas, fárasztó az életem? Mit? Eredj és nézz utána a te atyádfiának. Vedd szívedre az emberek gondját, s akkor elmondhatod majd életed végén te is Jézus főpapi imájának a szavait: „Akiket nékem adtál, megőrizém...” (Jn 17, 12). Ámen.

Vasárnapi prédikációk

Lakatos Péter

Marosvásárhely – Gecse utca

Mi Atyánk...

(A Miatyánkról)

Alapige: Lukács 11,1–4

Bibliolvasás: Máté 6,5–13

A Miatyánkról három évvel ezelőtt volt egy prédikációsorozat, amelyben sorra vet-tük a kéréseit. A mai igehirdetésben a Miatyánk egészére tekintve keressük Isten üzené-tét.

Öt évvel ezelőtt nagyszabású felmérés készült a Kárpát-medencében élő magyarok vallásos életéről. E felmérés adatai szerint az erdélyi magyarok csaknem 80 %-a rendszeresen imádkozik (szemben a magyarországi 37 %-al). E szerint azt mondhatnánk, hogy mi tudunk imádkozni. Vajon így van-e? Eleget imádkozunk-e; és főleg: jól imádkozunk-e?

A mai textus az egyik tanítvány kérésével kezdődik, aki így szól Jézushoz: „Taníts minket imádkozni.” Furcsának tűnik ez a kérés, hiszen a tanítványok ne tudtak volna imádkozni? Továbbgondolva: mi ne tudnánk imádkozni? Isten Igéje erre azt válaszolja, hogy nem! *„Amiért imádkoznunk kell, nem tudjuk úgy kérni, ahogyan kell, de maga a Lélek esedezik értünk.”* (Róm 8,26) A tanítványok valószínűleg azt érezhették meg, hogy a Jézus imádsága más, mint az övék. Ahogyan a beszédével kapcsolatban is: *„A sokaság álméltkodott tanításán, mert úgy tanította őket, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudóik.”* (Mt 7,28) Nem véletlen, hogy minden keresztyén egyház liturgiájában ott van a Miatyánk. Nem csupán azért, mert ez az az imádság, amit Jézus adott nekünk, hanem azért is, mert ez minden lehetséges kérésnek az összefoglalása. Bár többféle ima van a liturgiában – előfohász, bűnvalló ima, prófétai ima, személyes kéré-seinket tartalmazó csendes ima, nagy imádság és a Hiszekegy –, mégis előfordulhat olyan imatéma, ami semmiképpen sem hiányozhat Istent dicsőítő és a magunk kérését tartalmazó imádságainkból.

Az első három kérésben – szenteltesék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is – összesűrítve azt kérjük, hogy amit mi, földi emberek itt a földön nem tudunk tökéletesen megvalósítani, azt a mi mennyei Atyánk valósítsa meg az ő mindenható erejével és hatalmával. Azt kérjük, hogy ami ott fent a mennyben, Istennél magától értetődő, az jöjjön le ide a földre, és legyen láthatóvá és életet formáló erővé itt a földön. Először azt kérjük, hogy Isten neve és ere-je ne káromoltassék, hanem szóval és cselekedettel dicsőíttessék itt a földön. Másod-szor, hogy Isten országa a maga igazságával, szentségével legyen láthatóvá itt ezen a gyűlölettől és féltékenységtől megrontott földi világban. Harmadszor, hogy ne a mi erő-szakos, önző, egymást nyomorító erőink uralkodjanak és pusztítsanak itt a földön, ha-nem legyen látható Isten szeretetben mindeneket átölelő akaratát itt a mi földi, emberi vi-lágunkban. Be kell ismernünk, hogy 2000 év alatt a keresztyén egyház a maga erejéből ezt nem tudta megvalósítani. Ezért kell tehát folyamatosan Attól segítséget kérnünk, aki

mindezeket apró részleteiben is egy-egy kor egy-egy emberére lebontva is meg tudja valósítani – ha mi ezt tőle kérjük.

Ugyanúgy vagyunk a Miatyánk másik három kérésével is. Csak fordított irányban! Vannak olyan dolgok itt a földön, amit mi a mi földi erőinkkel, lehetőségeinkkel nem tudunk megoldani. A kenyérkérdés nincs megoldva. Évente több mint húszmillió ember pusztul éhen. A bűnözés világméreteket öltött, s nem vagyunk képesek leküzdeni. Gondoljunk csak a terrorizmusra, a leánykereskedelelnre, az egyes ipari létesítmények ökológiai felelőtlenségére. Ezentúl pedig ott van a Gonosz a maga legagyafúrta kísértésével. Nincs ember, aki csak a maga erejéből le tudná győzni ezeket. Ezért emeljük ezeket a globális – az egész világra kiterjedő problémákat innen a földről fel Istenhez, hogy ami számunkra megoldhatatlan, azt ő, a teremtő és gondviselő Isten vegye oltalmába.

Ha jól megfigyeljük az első három és a második három kérést, akkor érezzük, hogy ebben a hat kérésben összesűrítve minden elképzelhető kérésünk benne van. Azért, hogy a mi emberi szűklátókörűségünkben semmit el ne felejtünk Isten elé vinni, és minden problémánkban egyedül csak reá hagyatkozni.

Gyermekeinket így tanítjuk imádkozni, hogy mondják el a korosztályuknak megfelelő imádságokat, s mintegy „szent kiegészítésként” mondják el imájuk végén a Miatyánkot.

A gyakorló keresztyének is egyéni imájuk után mindig a Miatyánkkal fejezik be az imádkozást, hogy teljes és tökéletes legyen az, ami nálunk, embereknél csak hiányos felsorolás lehet. Ha mi adjuk imánkban az Istent megillető 100%-ból a 0,01%-ot, ezt akarja Krisztus kiegészíteni a maga 99,99%-nál is többet jelentő imádságával!

Ezért fontos az, hogy minden istentiszteleten elhangozzék ez az imádság!

I.

Az első dolog, amire fel kell figyelniünk, az a Miatyánk többes szám első személyben megfogalmazott kéréseinek sora (Atyánk, a mi kenyerünket, a mi bűneinket, minket kísértésbe). Mi ezzel szemben a magánimádságainkban egyes szám első személyt használunk. A Miatyánk többes számú megfogalmazása nem azt akarja mondani, hogy nem szabad egyes számban imádkoznom, hanem arra figyelmeztet, hogy ne legyen önző az imádságom. Nekem, az imádkozónak, a magánimádságomban, ama bizonyos belső szobámban is tudatában kell lennem annak, hogy a „mi Atyánknak” nem az egyetlen gyermeke vagyok. Érdekes lenne megtudni, hogy a naponta Istenhez szálló imádságoknak hány százalékát teszik ki a személyes, esetleg a szeretteim szűk körére tekintő kérések, és vajon mekkora hányaduk tekint másokra is? Mennyit imádkozunk másokért? Idegenekért? Ellenségeinkért? Imádságaimban nem sajtíthatom ki Istent a magam számára és még a legszemélyesebb kéréseimben se lehetek önző. Erre is tanít Krisztus Urunk a Miatyánkban.

Másodszor: a Miatyánk a gyülekezet imádsága. A Krisztus utáni első század egyházában kialakult az a szokás, hogy ez az imádság az egyház teljes jogú tagjainak volt fenntartva. Az újonnan megtértek csak a keresztség után, az első eucharisztikus istentiszteleten mondhatták mindenkivel együtt. Az imádkozás nem csak magánügy, hanem a közösség, a gyülekezet ügye is. Sokszor hallani azt a mentegetőzést, hogy „nem megyek én templomba, mert otthon is tudok imádkozni.” Természetesen otthon is, a magányomban is, a családom körében is kell imádkoznom, de ez nem helyettesítheti a gyülekezet közösségében történő közös imádkozást. Hétköznapi példa: mindannyian étkezünk egyedül is, de a közös étkezések ünnepélyessége, öröme, meghittsége nem pótolható semmi másal. A közös imádság sem.

II.

A Mi Atyánkban az is kifejezésre jut, hogy az imádkozó egyedül Istentől várja a megoldást: Isten mennyei országának eljöveteleért, földi megvalósulásáért imádkozunk. Úgy tűnik, hogy az ember minél előbbre halad a fejlődés útján, annál magabiztosabb, annál kevésbé érzi azt, hogy valamilyen más erőre is rá lenne szorulva: a modern ember egyre inkább úgy érzi, hogy nincsen szüksége Istenre. Pár száz évvel ezelőtt még a nagy uralkodók is így beszéltek tetteikről: Isten megengedte nekem, hogy ezt és ezt cselekedjem. Ma egyre inkább a saját sorsa egyetlen kovácsának tekinti magát az ember. Ezzel szemben a keresztyén ember a Miatyánkban azt is megvallja, hogy igenis szüksége van Isten segítségére, és nélküle semmilyen emberi megvalósításon nincsen áldás.

„Megvalljuk” – mondtam, mert az imádság nem csak hálaadás, kérés és Isten dicsőítése, hanem egy kicsit hitvallás is. Azáltal, hogy imádkozom, megvallom a hitemet, bizonyosságot teszek arról, hogy Isten, Isten áldása, segítsége, a vele való naponkénti kapcsolat fontos számomra, életem részét képezi, akárcsak a mindennapi táplálék.

III.

A Miatyánknak a Lukács evangéliumában feljegyzett változatát olvastam fel, szemben a megszokottal, amit Máté evangéliuma őrzött meg számunkra. Bizonyára feltűnt a testvéreimnek, hogy a Lukács változata rövidebb és mintha darabosabb, töredezettségű lenne. A bibliakutatók szerint a Lukács változata az eredetibb, az áll közelebb ahhoz, ahogyan Jézus eredetileg elmondhatta – a Máté szerinti pedig az, amit már az istentiszteleti használathoz alakítottak, hogy kerekesebb, szebben megfogalmazottabb legyen. Valóban, a istentiszteleti, a közösségben hangosan elmondott imádságainkban törekednünk kell arra is, hogy azok érthetőek, szépen megfogalmazottak legyenek. A magános imádságainkban ennek nem kell feltétlenül így lennie. Sőt, nem is kell mindig szavakba önteni, mondatokba formálni az imádságunkat, elég ha érzéseinket, gondolatainkat visszük Isten elé. Isten nem fogja pirossal kijavítani a fogalmazási és mondatszerkesztési hibáinkat, mert ő elsősorban a szív őszinteségére és a szándék tisztaságára tekint.

Miért mondta el Jézus a Miatyánkot? Nem azért, hogy egy imasablont adjon, amit gyorsan ledarálhatunk és úgy könnyen kipipálhatjuk az imádkozás feladatát, hanem azért, hogy imádkozni tanítson bennünket. Hogy megtanítsa az őszinte, alázatos, reménykedő és hitvalló imádságra. Az olyan imádságra, amit bizalommal és hittel mondunk el a mi Mennyei Atyánknak, aki *„az én könyörgésemet sokkal bizonyosabban meghallgatta, mint amennyire én azt szívémben kívánom.”* Ámen.

Lakatos Péter

Marosvásárhely – Gecse utca

Az adakozásról

Alapige: 2Korinthus 8,9

Bibliaolvasás: 2Korinthus 8,1–9

A mai igehirdetés témája, az adakozás tulajdonképpen nem is az istentisztelet keretén belül zajlik, hanem istentisztelet végeztével, a templomból való távozáskor. A nyugati egyházakban (de a katolikus egyházban is) nem így történik, hanem része az istentiszteletnek. A gyülekezet tagjai közül bizonyára sokan vettek részt római katolikus istentiszteleten és tapasztalhatták, hogy a perselyezés az istentisztelet alatt történik. Így történik ez sok nyugati protestáns egyházban, sőt az istentisztelet alatt összegyűjtött ado-

mányokat az úrasztalára helyezik és a lelkész azt rövid imában felajánlja Isten dicsőségére.

Tagja vagyok a zsinat liturgiai bizottságának, ahol az egyik ülésen felvetődött az a kérdés, hogy ezt a gyakorlatot meg lehet-e honosítani erdélyi református egyházunkban? Sok vita után végül a bizottság elvetette az ötletet, mert úgy gondoltuk, hogy a gyülekezetek nagy többségét megbotránkoztatná egy ilyen gyakorlat. Miért? Nem azért, mert önmagában helytelen, hanem inkább azért, mert nem megfelelően viszonyulunk az anyagiakhoz. A felolvasott Ige a megfelelő viszonyulásra tanít meg.

I.

A második korinthusi levél nyolcadik részében – hallottuk – Pál apostol beszámol a gyülekezetnek arról, hogy Makedónia gyülekezeteiben nagyon szépen adakoztak és ezt követendő példaként állítja a korinthusiak elé is. Az apostol az adakozást „*a'szentek iránti szolgálatnak*” nevezi. Az adakozás tehát szolgálat (Pál a diakónia kifejezést használja), Jézus Krisztus követésének elengedhetetlen része. Nem valamilyen esetleges, járulékos dolog, hanem szerves része a keresztyén ember Krisztust követő életének. Igaz ez az istentiszteleten történő adakozásra is: e nélkül nem teljes az istentiszteletem.

A makedónok „*először önmagukat adták az Úrnak...*” – utána pedig „*önkéntesen*” és „*erejükön felül*” adakoztak. Az adakozásra úgy szoktunk tekinteni, mint anyagi kérdésre. Ám az adakozás hit kérdése. Azt szokták mondani, hogy „a pénztárcánk tér meg utoljára”. De az, aki igazán hozzá tért, az pénztárcájával is tudja szolgálni Jézus Krisztus egyházának az ügyét. Aki pedig eddig még nem jutott el, az az adakozást anyagi kérdésnek tekinti, ugyanolyannak, mint az eladást és a vásárlást – ahol az eladónak az a célja, hogy minél nagyobb árat kapjon, a vevőnek pedig az, hogy minél kisebb árat fizessen. Az ilyen ember, amikor az egyháznak adni kell, akkor alkudozik, spekulál, siránkozik és felháborodik, sokszor hazudozik – akár a piacon. Az egyházi irodán ez sajnos szinte naponta előfordul. Nemrég történt, hogy egy jólöltözött hölgy felháborítóan soknak találta a család által fizetendő évi 300 000 lejes egyházfenntartói járulékot, mert neki havi 8 millió lejes részletet kell törlesztenie. Sokszor elkésérítő, kétségbeesztő az a lelki szegénység, ami híveink egy részét, sőt – ki kell mondani – lelkipásztoraink, presbiteraink, hűséges templomjáró híveink egy részét is jellemzi ebben a vonatkozásban. Istennek hála, van példa az ellenkezőjére is. Van gyülekezetünknek olyan tagja is, aki évente több millió lejes rendkívüli adományt fizet be, mindig hangsúlyozva azt, hogy mindezt névtelenül teszi.

II.

Az adakozás mindenekelőtt az Isten iránti hála kifejezése. Mindig Ő az, aki először ad. Pál apostol hangsúlyozza azt, hogy Jézus Krisztusban meggazdagodtunk és erre a hála cselekedeteivel kell válaszolnunk. Mi a templomból való kijövetelkor adakozunk, de vannak olyan gyülekezetek, ahol a templomba való bemenetelkor tesznek a perselybe: azzal kezdik az istentiszteletet, hogy hálát adnak Istennek. Bármikor is teszem, nem „előzőm” meg Isten, hiszen mindig Isten teszi meg az első lépést, ő ad először, ő tesz gazdaggá, én pedig csak erre válaszolok.

Mivel az adakozás a hála kifejezése, az Ige hangsúlyozza azt, hogy az igazi adakozás önként és örömmel történik. A kikényszerített adománynak, a nehéz szívvel adott adománynak, vagy éppen a magam dicsőségére adott adománynak van anyagi értéke, de nincsen lelki értéke. A makedónok „*sürgetve kérték...hogy a szentek iránti szolgálatban*

adakozással részt vehessenek. Kitüntetésnek, megtiszteltetésnek tartották azt, hogy adakozhatnak, nem nyűgnek és tehernek, ahogyan a mai gyülekezetek sok tagja annak érzi.

Az adakozás ugyanakkor nem mennyiségi kérdés: Jézus az özvegyasszony két fillérért többnek tartja a gazdagok által tett nagy értékű adománynál, mert a gazdagok fölösle-gükből adtak, az özvegyasszony viszont mindenét odaadta.

III.

És végül: az adakozás az Istenbe vetett bizalom, a gondviselésbe vetett hit kérdése is. A makedónok szegénységük ellenére, erejükön felül adakoztak, az özvegyasszony pedig a perselybe tett két fillérével talán utolsó tartalékát adta oda. Logikus kérdés: mi lesz, ha mindenemet odaadom, vagy ha az amúgy sem elegendőből adok? Nem mindig így kell adakozni, ahogyan az özvegyasszony tette, de vannak olyan helyzetek az életben, amikor hitemet ezzel is meg kell mutatnom vagy próbára kell tennem: teljesen rábízni magamat Isten gondviselésére. Aki ezt meg tudja tenni, az nem csak azt tapasztalja meg, hogy Isten áldása nélkül a sok is kevés, hanem azt is, hogy Isten a keveset is meg tudja sokasítani úgy, hogy azon olyan áldás és gazdagság legyen, amilyenre nem is számítottam, amiről nem is áldodtam. Ez sokszor anyagi értelemben is igaz, de nem ez a fő, nem ez Isten legnagyobb ajándéka, hanem az, ahogyan *„a nagy szegénységükből a tisztaszívűség gazdagsága lett”* Isten egyik legnagyobb ajándéka az a lelki öröm és elégtétel, amikor – bár ritkán – de megtapasztalom, hogy *„nagyobb boldogság adni, mint kapni”*. Pénzzel sok mindent meg lehet vásárolni, de a tiszta szívét, a lelki örömet, a nyugodt álmot, a hála boldogságát nem.

Isten gazdag életre hívott el bennünket. Anyagi értelemben is, hiszen egy mindenkiben bővölködő, mindannyiunk számára elégséges gazdagságot rejtő világot teremtett számunkra. Az önzés, a kapzsiság, a harácsolás bűne miatt ettől az ideális állapotól igen messze esett az ember. A keresztyén adakozással ennek a bűnnek az orvoslására kér az Ige. Nem kér erőnk feletti áldozatra (*„Azért, hogy másoknak könnyebbségük legyen, nektek ne legyen nyomorúságotok.”* – 13.), ugyanakkor a kölcsönösségre is felhívja a figyelmünket: *„a mostani időben a ti fölöslegetek pótolja azok hiányát, hogy máskor azok fölöslege is pótolja majd a ti hiányotokat.”* (14.) Ebben az összefüggésben az adakozás az Isten iránti hála kifejezése mellett a felebaráti szeretet, a szeretetszolgálat gyakorlásának egyik legáldottabb alkalmává lesz.

A pénzügyi, gazdasági ügyletekben a két fél egyike igen gyakran vesztesévé válik. A Jézus Krisztus szerinti adakozás ökonómiájában nincsen vesztes (egyedül a nem adakozó veszít), viszont mindenki nyer. Gazdaggá lettünk a Jézus Krisztusban felkínált kegyelemben és az újabb gyarapodás forrása az, amikor az Ő „drága vére” által teremtett közösséget az adakozás szolgálata által is megélem Isten dicsőségére, felebarátom javára és önmagam gazdagodására. Ámen.

A szavakba öntött hit

(A hitvallásról)

Alapige: Róma 10,8b–10
Bibliailvasás: 5Mózes 26,1–10a

Keresztyén Testvéreim! Mindannyian tapasztaltuk már, hogy egy-egy rendkívüli, örömteli esemény után milyen szívesen beszélünk arról másoknak, szinte kényszerűt érzünk, hogy többekkel megosszuk élményeinket. Azonban egy dologban szemérmesek vagyunk, mondhatni zárkóztunk: a hitünkről nem szívesen beszélünk. Sokak számára furcsa, feszélyező, már-már visszataszító, ha valaki társaságban, vagy éppen a gyülekezet színe előtt vallást tesz a hitéről. Lehet, hogy a lélek hivatásos orvosai tudják ennek az okát, azonban bármi is van a dolog hátterében, az semmiképpen nem egyezik meg a felolvasott alapige üzenetével.

Képesek vagyunk ujjongva újságolni másoknak életünk múltó eseményeit, és zárkóztan hallgatunk arról, ami nemcsak ezt a földi életünket teheti teljessé, hanem az örök boldogság távlatát nyitja meg előttünk. Hajlandók vagyunk levelet írni, telefonálni, hogy boldogságunk híre másokhoz eljusson, de talán soha nem beszélünk a közvetlen környezetünkben élőknek, hitvesünknek, gyermekünknek, vagy éppen szüleinknek arról, amit Istennél tapasztaltunk. És itt van a baj gyökere. Amikor az apostolok, Jézus életének szemtanúi leírták, hogy *nem tehetik, hogy ne tegyenek vallást arról, amit láttak és hallottak*, arról, amit tapasztaltak Jézus mellett, akkor ugyanaz a láz („csontokba rekesztett tűz”) fűtötte őket, ami a prófétát évezredekkel azelőtt: továbbmondani, kimondani a csodát, megvallani Isten szabadító tettét, azt, hogy általa én is részese vagyok valaminek, ami több nálam, ami túlmutat a mulandó életemen.

Pál apostol a felolvasott alapigét megelőző versekben arról ír a gyülekezetnek, hogy Jézus Krisztusban Isten elkészítette az üdvösséget. Mintha a gazda szavát hallanánk, aki a lakomára hív: „Gyertek, immár minden kész!” Készen van az üdvösség mindenki számára, Isten elvégezte a megváltás csodálatos művét, amikor Krisztus testben eljött, megáldoztatott értünk, és feltámadt. Nincs más dolgunk, mint hinni ebben. Nem kell különleges erőfeszítéseket tenni, hogy mindez a miénk legyen: hit által igazulunk meg és nyerjük meg Isten kegyelmét. „Közel van”, rendelkezésünkre áll az elkészített üdvösség, elérhető mindenki számára, aki képes hinni benne.

Mózes ötödik könyvét idézi Pál apostol, amikor azt mondja, hogy közel van hozzánk az evangélium üzenete (5Móz 30,14). Olyan közel, hogy közelebb már nem is lehetne: „a te szádban és a te szívedben.” Mit jelent ez? Képes beszéddel mondja el, hogy a szívbe zárt hit teszi miénkké az evangélium ígét, és a száj által hirdetett szavak tesznek arról vallást mások előtt. Hinni és a hitet megvallani. Talán ez a kettő együtt nehezebb, mint hinni és az ígét megcselekedni. Szomorú állapota az az egyháznak, hogy sokan úgy gondolják, hogy elég vasárnap eljönni a templomba, és ezzel lerótták a tartozásukat Istennek. Ennél sokkal kevesebben gondolják azt, hogy az üdvösség eléréséhez a mindennapi életben cselekedni is kell mindazt, amit vasárnap az istentiszteleten hallottak. De hogy állunk a hitünk megvallásával? Az apostolok békétlenség, üldöztetés hatására sem voltak hajlandók elhallgatni Isten Krisztusban véghezvitt tetteit, sőt a bántalmazások, kínzások idején ebből merítettek erőt. Miért? Mert tudták, hogy mit jelent hangosan ki-

mondani, megvallani a Krisztusba vetett hitüket: elismerése ez annak, hogy Jézus Krisztus ÚR, Úr mindenknek felett, mert azáltal, hogy Isten feltámasztotta őt a halálból Ura lett életnek és halálnak, egyedüli letéteményese az üdvösségnek. És kizárólag az Úrnak vallott, a megvallott, felvállalt Krisztusban van üdvösség.

Te hogy érzed: hozzád közel van-e az üdvösség ígéje, az evangélium üzenete? Neked mi van a szívedben és a szádban? Mit hiszel, és miről teszel vallást?

Jézust a tanítványok lépésről lépésre ismerték meg. Amikor először kérdezte tőlük, hogy kinek vallják őt, Simon Péter a Lélek indíttatására tett vallást arról, hogy ő a „Krisztus, az élő Isten fia”. Sok együtt eltöltött napnak kellett eltelnie, sokat kellett látniuk és hallaniuk, sok tapasztalatot kellett a tanítványok összegyűjtsenek ahhoz, hogy jobban megismerjék a Mestert. Sok megrázkódtatáson, félelmen, kételyen kellett átmenniük, hogy a megfeszített, majd feltámadt Krisztus sebeit látva a hitetlen Tamás szájából feltörjön a csodálatos felismerés, az igazi hitvallás kiáltása: „Én Uram, és én Istenem!” (Jn 20, 28)

„Ha tehát száddal Úrnak vallod Jézust, és szíveddel hiszed, hogy Isten feltámasztotta őt a halálból, akkor üdvözülsz.” Egyértelmű az ige üzenete. Nem a sorrend a fontos, hogy előbb higgy, aztán tégy vallást, hanem az, hogy a szívedben levő hit szavakban is kifejezést nyerjen: merd kimondani, felvállalni, hogy a te életed felett nem az önzésed, nem a világ szemete, a mulandóság, a halál és a kárhozat az úr, hanem a feltámadt Krisztus! Csak akkor üdvözülsz. Csak akkor leszel boldog, ahogy Krisztus a hitvalló Pétert és Tamást is boldognak mondta. Csak akkor lesz teljes életed, ha kitör belőled a felismerés, hogy mindaz, amit Isten veled tett, mindennél fontosabb. Miért olyan kevés a hitvalló élet? Mert hiányzik az életünkben a tapasztalás. Csak a Krisztus erejét, csodáit, szeretetét, kegyelmét megtapasztalt ember ajkáról fakad fel a hitvallás hitelesen, úgy, ahogy kitört a kételkedő Tamásból, miután saját szemével látta a feltámadott Urat.

A bibliaolvasás során felolvasott ószövetségi törvényben tulajdonképpen egy istentiszteleti liturgiát hallhattunk, amely szerint az Úrnak bemutatott áldozat csak a hitvallás elmondásával mehetett végbe. Manapság is elhangzik a hitvallás az istentiszteleten. De a személyes Krisztus-élmény híján az istentiszteleten elmondott hitvallás csak egy gépiesen elismételt szöveg marad. Pedig csodálatos ereje van: a közös hit megvallása alapján a tömeg gyülekezetté kovácsolódik (Gönczy Lajos). A hitvallás elmondása által kifejezzük azt, hogy mi mindnyájan Krisztus testéhez tartozunk. Míg a világot annyi ideológia, filozófia, vallás és érdek szakítja darabokra, addig minket egy közös hit kapcsol egy testté. Akár az Apostoli Hitvallás szavait, akár a Heidelbergi Káté első kérdésére adott feleletet mondjuk, át kell hogy hassa azt a személyes meggyőződésünk, személyes tapasztalatunkon alapuló élményünk, biztos ismeretünk és szívbeli bizodalunk, hogy Jézus Krisztus, Isten fia ÚR, Úr mindenknek felett, az én nyomorult, de megváltott életem felett is.

Pál apostol, mikor Mózes könyvéből idéz, egy rövidke, de igen fontos mondatot elhagy az igéből: „nagyon közel van hozzád az ige, a szádban és a szívedben van, *teljesítsd hát azt!*” Tíéd az üdvösség evangéliuma, örömhíre, hite a szívedben van, és ajkaidon a megvallás. Tedd hát meg! Cselekedd meg azt! Élj aszerint! Ne elégedj meg azzal, hogy a gyülekezet közösségében elmormogod a hitvallás szavait, és közben egész máson jár az eszed. Ne elégedj meg azzal, hogy ez a prédikáció felhívja a figyelmedet a hitvallás fontosságára. Élj aszerint, ahogy az Úr kívánja! Ő azt akarja, hogy te őt így szólítsd: „Én Uram, és én Istenem!” Az üdvösség készen van, fogadd el, tapasztald meg a neked adott kegyelmet, hit által megigazulhatsz, csak hinned és vallanod kell a Krisztust!

Mindszenty József bíboros, amikor a kommunista hatalom mindent elkövetett, hogy a vallásoktatást és a nyilvános vallásgyakorlást beszüntesse, egyik körlevelében azt hangsúlyozta válaszként a kommunisták egyik ferdítésére, hogy a hit nem magánügy. Magánügy az, ha az ember középen vagy oldalt választja el a haját, de a hit nem magánügy. Hitvallásod egy közösséghez kapcsol téged, onnan kezdve felelős vagy másokért, és mások is felelősek érted. Családtag leszel, pusztán azáltal, hogy ugyanazt a Krisztust vallod uradnak, mint az, aki melletted ül a templompadban. De a hitvallás mindenekelőtt Krisztushoz kapcsol, a feltámadott Úrhoz, akiben készen van számodra az örök élet. Nem szabad szégyellősen, szemérmesen elhallgatni a hitet, és még kevésbé szabad elhallgattatni azokat, akik bátran megvallják azt. Mert nem magánügy. A hitvallás bizonyágtételének csodálatos ereje van: nemcsak a kommunizmus, kapitalizmus és más ideológiák istentagadó erejét lehet vele megfékezni, hanem sokkal nagyobb erőt is. A Jel 12, 10–12. himnuszában a Sátánon győzedelmeskedők a Fenevadat „a Bárány vérével és bizonyágtételük igéjével” győzik le. A hitvallás szavával az emberfeletti gonosz erőket is meg lehet fékezni. Így lehetsz igazi keresztyén, aki a bűn és a Sátán hatalma ellen eredményesen harcol és majd Krisztussal győzelemre jut (HK 32.)! Hitvallásod nélkül az egyház szegényebb és gyengébb lesz a mindennapok harcában, a bűn és a Sátán elleni viaskodásban.

Testvéreim! Nem tehetjük, hogy ne tegyünk vallást a mi Megváltónkról. Higgy Krisztusban, tapasztald meg az ő kegyelmét és erejét, és meglátod, hogy nem is olyan nehéz szavakba önteni a hited, és bátran kimondani azt: Én Uram, és én Istenem! Ámen.

Kozma Zsolt

Kolozsvár

Isten áldása a gyülekezeten

(Az áldásról)

Alapige: 4Mózes 6,22–27

Bibliailvasás: Efézus 1,2–8

I.

Isten áldása a „két istentisztelet között” Ő a világmindenség Ura, az egész élet forrása. Amink volt, aminek ma örvendhetünk, ami felé reménységgel nézhetünk, az mind Isten áldásából volt, van és lesz, mert Isten „reánk tette” az Ő nevét, s ez azt jelenti, hogy áldása végigkíséri gyülekezetének egész életét. Amikor istentiszteleten veszünk részt, azt fejezzük ki az igehirdetésben, az imádságban, az énekekben, hogy vettük áldását és ezért adósok vagyunk Neki egész életünkkel.

Amikor beléptünk a templomba, Ő fogadott minket, s biztosított kegyelméről és békességet ígért (apostoli köszöntés: kegyelem nektek és békesség), s mi kértük az ő segítségét istentiszteletünkre (előfohász). Amikor innen eltávozzunk, az Ő áldását vesszük, s visszük ki mindennapi életünkbe. De Isten azt akarja, hogy egész életünk és mindennapi életünk is istentisztelet legyen, az élet istentisztelete, s ha nem az, akkor újból vissza kell jönnünk a templomi istentiszteletre, újból kell vennünk az Ő áldását, amíg az, ami itt egy óra alatt történik, egész életünket meghatározza.

Mi mindig együtt vagyunk Istennel, Ő vállalta Fiában, Jézus Krisztusban a közösséget velünk, de az istentiszteleten ez a közösség látható kiábrázolást nyer. A két istentisztelet, a *templomi és az élet istentisztelete „között”* vesszük Isten áldását. Elbocsát a templomból, s azt akarja, hogy ne „üres kézzel” menjünk ki a hétköznapiakba, hanem vigyük magunkkal az Ő áldását. Ez pedig testi-lelki ajándékokat, testi-lelki jólétet jelent: a mindennapi kenyeret, a szaporodást, sokasodást, a gyermekáldást, kiszikkadt földünkre az esőáldást, kiapadt reménységünkben az új erőt, létbizonytalanságunkban a békességes lakozás áldását.

Isten ószövetségi népe többször is az áldást akkor vette, amikor eltávozott az istentiszteletről, rendszerint az áldozás helyéről (3Móz 9,22; 2Sám 6,18). Istentiszteletünk *utolsó elemeként* Isten áldását tesszük a mindennapi életbe távozó gyülekezetre. Az áldás nem lezárja az istentiszteletet, hanem megnyitja az élet felé. Így történt ez a teremtéskor, a világ, az ember eljövendő életére nézve, így, a jövőre nézve áldották meg az ősatyák fiaikat (1Móz 27,27; 48,15.20), a honfoglalás előtt ezt a jövőre néző áldást ígéri Isten a törvényt betartó népének (5Móz 28,1–14). Az áldás mindig ígéret is, hogy az Ő ajándékai megvalósulnak megáldott népének, gyermekeinek életében.

Az áldást Áronnak és fiainak kell kimondaniuk, de *az áldó maga Isten*, aki Izráel népére teszi *nevét* (27.), azaz nem csupán valamit ígér, hanem *saját magát adja*, mintegy a megáldottak mellé szegődik, végigkíséri őket az elkövetkező időben. Jézus Krisztus a velünk járó Isten, aki ígérte, hogy velünk lesz minden napon a világ végezetéig. Isten az áldás forrása, egész életünket áldás-záporoként tőle kaptuk, és ennek mint áldáscseppnek naponként örvendhetünk, mert „szóródott”: a gyermekáldáskor, amikor az „esőáldást” adja kiszáradt földjeinkre, amikor békés, nyugodt család vesz körül mindenki sorolhatja, hogyan részesült a kisebb vagy nagyobb áldásesőben.

II.

Áldás az életre. A három mondatként elhangzó ígéretben Isten adja magát az *áldást*, *arcának világosságát és felénk fordított tekintetét* (a mondatok első ígéi), s népe ezeket úgy tapasztalja meg, mint *örizetet, könyörületet és békességet* (a mondatok második ígéi).

1. Istennek a teremtéskor kimondott *áldása* lehetőséget biztosít a szaporodásra és sokasodásra, azaz általában az élet és sajátosan az ember jövőjére (1Móz 1,22.28). A megáldott élet nem lehet jövőtlen, az ember nem eshet végső kétségbe s az aggodalmaskodás árja nem boríthatja el véglegesen, mert továbbélésének kezessége maga az Úr, aki nevét népére tette, amikor őt megáldotta. Az áldó Isten az ő gyermekei számára *örizetet* jelent. A megáldott embernek éreznie kell, hogy Istennek őrzött teremtménye, aki ki tudja kapcsolni életéből a zavaró tényezőket, semlegesíteni tudja a kívülről jövő támadásokat. A mi Atyánk megőrizz minket, mert Fiát, a megáldott Jézus Krisztust átokká tette érettünk, hogy mi az ő őriző áldásában részesüljünk.

2. Az Úr *megvilágosítja* arcát rajtunk. A zsoltáros többször is kéri Istent, hogy világosítsa meg arcát rajta: (Zsolt 31,17), s boldognak tartja azt a népet, amelyik az Ő arcának világosságában jár (Zsolt 89,16). Mindkét szövetségben a „világosságban járni” kifejezés egy félelemmentes életet jelent, közösséget Istennel és egymással (1Jn 1,7). A gyülekezet áldással távozik el a templomból, de ez egy olyan fénycsóvát, megvilágított életutat jelent, amelyben lehet, s amelyben jó járni. A megáldott gyülekezet ebben a világosságban tapasztalja, hogy Isten jóságos, jó indulattal van iránta, azaz *könyörületes* arcát fordította felé. Az őrzem felszólítja a felé közeledőt, hogy világítsa meg saját arcát,

mert csak erről tudja meg, hogy ismerős, jó indulatú társ közeledik felé. Az áldó Úr nem ítélő, hanem könyörülő Isten, s a megáldott embert „az élet világosságával” (Jn 8,12) ajándékozza meg.

3. Az Úr *felénk fordítja*, mintegy *felemeli* arcát. Aki haragszik, vagy aki bosszút forral, az lecsüggesztett fejjel közeledik (lásd Kain indulatát, 1Móz 4,5–6), aki nem akar velünk szóba állni, az hátat fordít. Isten Krisztusban megáldott minket, kibékült velünk, s mi nem csupán a templomban, de egész életünkben ezzel a „jó indulatú”, úgymond „barátságos” Istennel nézhetünk szembe. Felénk fordított arca az Ő békességét jelenti, de ezt nekünk adja. Egyedül Istennek van olyan békessége, amely valóban és tartósan sérthetetlenséget, háborítatlanságot, épséget jelent. Az áldásban ezt a *békességet* adja nekünk.

III.

Az Úr áldásával megyünk ki a templomi istentiszteletről a mindennapok, az élet istentiszteletébe. Biztonságot jelent ez, Istennek Jézus Krisztusban vállalt őrizetében, könyörületében és békességében élhetünk. Aki ezt megtapasztalta, annak hálát kell éreznie, annak a templomból kijövet el kell indulnia a *hálaadás* útján. Mint megáldott és hálás embernek két ígéretet kell tennie, úgy is mondhatnók: *kettős kötelezettséget* kell magára vállalnia: úgy kell élnie, hogy környezetében áldássá váljék és egész életével áldania kell az őt megáldó Urat.

1. Az őszöveségi megáldott ember tudta, hogy ő „hordozza” az Úr áldását, mert a papok „rátették” (kimondták fölötte) az Ő nevét. Amikor a megáldott ember érzi, hogy mellette az őrző, kegyelmes, békességet adó Úr van, biztonság és *hála* tölti el, s ő maga is *áldássá válik*. Azt is mondhatnók, hogy az áldás lényege az, hogy áldássá váljunk, de egész templomi istentiszteletünk értelme is ez. Isten nem csupán megáldja Ábrámot, de azt is ígéri, hogy ő maga áldássá lesz, és benne fognak megáldatni a föld nemzetégei (1Móz 12,2–3). Ezt a kötelezést kell éreznünk, valahányszor Isten áldásával hagyjuk ott a templomi istentiszteletet. Életünk egyik nagy kérdése, hogy tudtunk-e áldássá válni családjunkban, munkahelyünkön, amikor szórakozunk, amikor utazunk, hogy lássák az emberek, hogy Istennek megáldott gyermekei vagyunk.

A megáldott ember nem csak az Úr őrizete alatt van, hanem embertársának felelős *őrizőjévé* kell válnia. Aki vette és tapasztalta az Úr áldását, az nem háríthatja el magától az őrizés felelősségét, mint Kain tette, hanem vigyáz a rábízottakra. Őrizőként válik áldássá.

Akire ráragyogott Isten arcának világossága, az nem járhat a sötétségben (1Jn 2,10–11), tud megbocsátani, *könyörölni*, szeretni, észreveszi a nyomorultat. Könyörülőként válik áldássá.

Akit Isten maga elé állított és vele szembenézett, az a maga számára megnyerte az Ő békességét, nyugodt, háborítatlan marad a nyomorúságban, a világ külső zajában a maga számára biztosítani tudja a csendet. De a Biblia arról tesz bizonyosságot, hogy Isten nem csupán önmagában békesség, hanem békét áraszt – és ezzel kötelezi a megáldott embert, hogy ő se csupán önmagában élje meg a békességet, hanem váljék *békességszerzővé*, békesség-hordozóvá, a békességre igyekvővé. Az ilyen ember le tudja csitítani saját feltörő indulatait, el tudja fogadni az emberekben a másságot, nem foszt meg jogaitól senkit, testvérként tud nézni az idegenre, sőt az ellenségre is, tudja áldani az őt átkozót. Békeséget árasztva maga körül, válik áldássá.

2. Egész, Istentől nyert, Jézus Krisztus által megváltott, benne megáldott életünk háliját úgy is ki kell fejeznünk, hogy *Istent áldjuk*. Ő, amikor megáldott, egészen átadta

magát nekünk, s ez nem csupán szó, hanem a legnagyobb tett: Fiát, Jézus Krisztust adta. Ezzel kötelezett, hogy cselekedettel, egész életünkkel Őt áldjuk, Neki hálát adjunk.

A prédikáció utáni imádság, az utolsó ének a szánkkal kifejezett hálaadás volt. Az istentisztelet végeztével, a szóban elhangzó áldás után, már a következő percekben megkezdődik az az élet, amelyben szóval és cselekedettel, egész életmagatartásunkkal hirdetnünk kell: „Áldott legyen az Isten, és a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak Atyja, aki megáldott minket minden lelki áldással a mennyekben a Krisztusban.” (Ef 1,3) Ámen.

Kurta József

Kolozsvár

Úgy legyen, ámen!

(Az ámenről)

Alapige: Nehémiás 8,5–6

Bibliaalvasás: 1Krónikák 16,23–36

Keresztyén Testvéreim! Isten választott népe a babiloni fogságban két generáción keresztül nélkülözésben élt. De nemcsak fizikai vonatkozásban, hanem lelkiekben is. Ott nem volt templomuk, ahol a teremtő Istent tisztelheték volna, és nem hallhatták az Úr beszédét, amire olyan nagy szükségük lett volna az idegen földön. Hazatérésük után, miután áldozatos munkával helyreállították a lerombolt kőfalakat és a templomot, zokogva hallgatták az Isten törvényét, amit Ezdrás felolvasott. Amikor évtizedek után a megtartó, szabadító Isten újra szólt az övéihez, újra nevéen szólította az ő választott népét, az egész gyülekezet felállt, hogy kifejezze tiszteletét a megszólaló Isten előtt. Nehémiás nem tartotta fontosnak lejegyezni, hogy Ezdrás milyen szavakkal áldotta az Urat, a nagy Istent. Lejegyezte azonban azt, hogy mit tett a nép az ígét és az áldást hallva: felemelt kezekkel az egész sokaság *ámennel* válaszolt Ezdrás Istent áldó szavaira.

Ott, abban a gyülekezetben, ezelőtt majdnem két és félezer évvel mindenki tudta, hogy mit jelent ez a szó. Azóta is szinte kivétel nélkül minden istentiszteleten elhangzik, a református anyaszentegyház istentiszteletében ma is, itt is szinte tucatszám alkalommal. De tudjuk-e vajon, hogy mit jelent? Tudjuk-e, hogy mit mondunk, amikor kiejtjük a szánkon ezt a szót: Ámen?

Ez a rövid szócska, amelyet évezredek óta eredeti héber formájában használ az egész világ, azt jelenti, hogy *bizonyosság, biztosság, hűség, megbízhatóság*. Csupa olyan fogalom, amelyeket a mai, erőszakosan változó világban egyre ritkábban hallunk. De nemcsak a mai világban. Egy 18. századi református temetési ének szerint:

*„E világ, mióta fennáll ő mivolta sűrű változás.
Minden dolga hívség, nyögés, keserűség és áhítózás.
Nincsen benne állandóság,
Minden hiábavalóság.”*

Ellenben Isten nem változik. Ő az marad, aki volt, és Fiáról, a mi Megváltónkról is úgy tesz bizonyosságot a Szentírás, hogy Ő tegnap és ma, és örökké ugyanaz marad. Az Úr

Ézsaiás próféta szavai szerint „*az ámen Istene*”, a változatlan Isten, aki megbízható igazságosságában, és hűséges az ő szövetségéhez (Ézs 65, 16). A jelenések könyvében az értünk és helyettünk megöletett Bárány, a mi Megtartó Urunk, mint „*a hű és igaz tanúbizonyság*” ezen a néven mutatkozik be: *Ámen* (Jel 3, 14). Mert ő az egyetlen örökkévaló és igaz tanúbizonysága Isten szeretetének és kegyelmének, de ugyanígy hatalmának és ítéletének is.

Tehát mit is mondunk mi, ha istentiszteletünkön olyan gyakran kimondjuk ezt a szót: *Ámen*? Vajon csak annyit mondunk ki, mint amit kimondott az ószövetség embere, „*magamra nézve is vallom, érvényesnek tartom*”? Vagy csak annyit, amennyit hitvallásunk, a Heidelbergi Káté magyaráz meg belőle az Úr imájának kifejtésében, a káté utolsó kérdésére adott feleletben: „*Mit jelent ez a szócska: Ámen? Ámen azt jelenti, hogy ez valóban és bizonyosan így lesz: mert Isten az én imádságomat sokkal bizonyosabban meghallgatja, mint amennyire én azt szívemben kívánom.*” (HK 129.)

Testvéreim, az *Ámen a bizonyosság szava*. Amikor kimondjuk, akkor Krisztus nevét mondjuk ki, az ő valóságát idézzük meg. Őt hívjuk segítségül, aki volt, aki van, és aki eljövendő. Ő képes egyedül tartalmat, értelmet adni minden imádságnak, minden prédikációnak, minden hitvallásnak, ahogy László Dezső mondta egykor: „*Ő minden imádságnak, hitvallásnak, prédikációnak a vége, de nemcsak vége: garanciája, hitele, fogantatja, egyszóval éltetője.*” Minden bizonnyal mindenki érezte már, hogy valami nincsen rendben, ha egy prédikáció vagy imádság végéről elmarad az *ámen*. Mintha a megírt levelet nem adnánk fel. Mintha nem mondanánk azt, hogy igen, hiszem, hogy ez így van, így lesz, mert az én Uram erre az igaz és hűséges tanúbizonyság! Gondoljunk csak a fogságból visszatért népre, amely annyi évtized után újra meghallotta Isten szavát, és amikor papjuk áldással válaszolt erre a szóra, vajon tehette volna a nép, hogy ne mondjon áment az áldásra? Áldott a szabadító Úr, aki kihozta népét a fogságból, áldott, aki betartja népének tett ígéreteit, áldott, aki az igazság törvényét és a szövetség hűségét hirdeti az ő választottainak! *Ámen*, úgy van!

Így lesz az *ámen a tapasztalat szava* is. Mert ők a saját bőrükön tapasztalták az Úr ítéletét, a fogság minden testi és lelki nyomorúságát, de megtapasztalták az Úr erős kezű, csodálatos szabadítását is. Mondhattak volna mást Ezsdrás áldó szavaira, mint áment? Nem. Mert tudták, látták, tapasztalták, hogy minden úgy történt és történik, ahogy azt Isten megmondta, megtudták, hogy Isten szava igaz, szövetsége erős, és amilyen kemény kézzel bánik a bűnössel, olyan könyörületes a megtérőhöz. Neked milyen tapasztalataid vannak Istennel kapcsolatban? Megcsalt-e téged valaha? Elhagyott-e téged valaha? Vagy te is megláttad, megtapasztaltad, hogy képes a bűn és kárhozat fogságból, a test ösztöneinek és nyomorúságainak, és a Sátán ármánykodásainak való alávetettségéből a fiúság szabadságába átvinni? Mert csak így lehet őszinte lelkiismerettel áment mondani a meghallgatott ígére, a kegyelmet hirdető prédikációra, és csak ezzel a meggyőződéssel lehet áment mondani a hitvallás végén. A változatlan Isten ma is ugyanúgy cselekszik, mint ezer évvel ezelőtt. Ő nem a divatnak megfelelően gondolkodik. Vágysz valami állandóra ebben a világban, amelyben nem tudsz már semmit, ami ne változna meg időről időre, mert ezt követeli meg tőled a divat, a piacgazdaság, vagy éppen az emberi állhatatlanság? Az *ámen Istene* felé te is kinyújthatod a kezed, ahogy azt a megszabadult nép tette, te is áldhatod a Szabadítót, aki tegnap, és ma és mindörökké képes szabadulást adni minden fogságból.

De az *ámen* nemcsak a bizonyosság és a tapasztalat szava. A *felelősség szava* is. A szabadító Krisztus, az *Ámen* mint hű és igaz tanúvallomás megfeddi a laodiceabeli gyüleke-

zetet, mert tagjai langyos-keresztyének. Ennek a gyülekezetnek vajon mit mondana? A ti keresztyénségetek vajon miről tesz bizonyosságot mások számára? A ti életeteket látva vajon milyen tapasztalatot nyer egy kívülálló? Megismeri-e azt, akinek nevével keresztyének nevezitek magatokat? Vagy ti is langyos, „mindegy-keresztyének” vagytok? Vigyázatok, mert az Úrnak nincsen szüksége „mindegy-keresztyénekre!” Olyanokra, akik még nem döntöttek, akik halogatják a válaszadást, hogy ki mellett kötelezik el magukat: a saját vágyaik, érdekeik, vagy az Úr ügye mellett. A megszabadított nép Ezsdrás szájából Isten beszédét hallva tudta, saját tapasztalata alapján megismerte, hogy egész élete az Úr kezében van, mert csak tőle van a szabadulás, tőle van az élet. Ha te is megtapasztaltad Isten Krisztusban véghezvitt szabadítását, akkor te is tudod, hogy nem a tied az életed többé, mert Krisztus nem aranyon vagy ezüstön, hanem a saját vérén vásárolta azt meg. Akkor te is magasba emelt kézzel áldod az Urat, és áment mondasz az ő szavára, mert tudod, hogy hűséges és igaz az Úr, aki nem változik meg soha, és nem változtatja meg adott szavát.

A megszabadított nép nemcsak szavaival tett bizonyosságot az Úrról. Kezébe vette a vakolókanalat, és ha kellett, a kardot is. Nemcsak szavával volt bizonyosága Isten iránti elkötelezettségének, hanem cselekvő szolgálatával is. „Mert a hit cselekedetek nélkül halott”, értelmetlen, és ugyanígy semmit sem ér jól tenni hitvallás nélkül. Erre kell ráhangolódjon minden keresztyén élete, minden gyülekezet élete, és csak ezáltal lesz igaz és hű tanú az egyház is. Csak erre mondja rá az Uraknak Ura a megfellebbezhetetlen áment.

A prédikáció végén, a hitvallás végén, és mint egykor Ezsdrás áldásmondása után, a mai istentiszteletet záró áldás után is elhangzik majd az ámen. Kérjük a Szentlélek Istent, hogy idézze emlékezetünkbe ezentúl, hogy mi a tartalma ennek a szónak, hogy az igaz és hű tanúbizonyoságnak, a mi Urunk Krisztusnak a nevét felidézve mondassuk minden alkalommal, hogy hatalmas a mi gondviselő Atyánk Istenünk, aki az ő szabadítását nemcsak véghez tudja vinni, mint mindenható Úr, hanem akarja is, mint kegyelmes Atyánk az ő szent Fiának, a mi Urunknak érdeméért, akit áldunk és magasztalunk. Úgy van, ámen!

A Genezáret partján

Lelkigondozás lelkipásztoroknak

Jerry Bridges

Istenfélő élet

Alázatosság

„Mert mindenki, aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.” Lk 18,14

Az Isten iránti odaadás a kegyesség első alapvonása; az Isten szerinti jellem a második. Fel lehet ugyan tenni a kérdést, hogy az alázat valóban az isteni jellem része-e, hiszen az alázat a teremtményhez illik, nem a Teremtőhöz. Az viszont kétségtelen, hogy Isten az alázatosságot ajánlja, és gyönyörködik népének alázatában.

Ézsaiás könyvének két szakasza világosan megmutatja, milyen sokra tartja Isten az alázatos embert. Az Ézs 57,15-ben ezt olvassuk:

Ezt mondja a magasztos,
a felséges, aki örök hajlékában lakik, szent az ő neve:
Magasságban és szentségben lakom,
de a megtörttel és alázatos lelkűvel is.
Felüdíttem az alázatosak lelkét,
felüdíttem a megtörtek szívét.

Ézs 66,1–2-ben pedig ezt találjuk:

Ezt mondja az Úr:
A menny az én trónusom,
a föld pedig lábam zsámolya.
Milyen házat akartok építeni nekem,
és milyen helyen kellene tartózkodnom?
Hiszen mindent az én kezem alkotott,
így keletkezett minden – így szól az Úr.
Mert én arra tekintek,
aki nyomorult és megtört szívű,
és aki igéimet tiszteli.

Isten nemcsak megkívánja népétől az alázatosságot, de saját maga is bemutatta ezt emberi mivoltában. „Megalázta magát, és engedelmessé lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig” (Fil 2,8). Jézus Krisztus megmutatta, milyen az igazi, a tökéletes alázatosságra. A lehető legszerényebb körülmények között született, engedelmeskedett földi szüleinek, amikor az embereket hívta, magát úgy írta le, mint aki „szelíd és alázatos szívű” Ezt mondta: „Közöttetek én olyan vagyok, mint aki szolgál”; megmosta tanítványai lábát, éppen elárulásának éjszakáján, és ezt tanította: „Aki megalázza magát, felmagasztal-

tatik!” Megkérdőjelezhetjük ugyan, hogy az alázatosság elvont értelemben *Istenre jellemző* vonás-e, de afelől nem lehet kétségünk, hogy valóban *krisztusi vonás*! És nekünk az ő követőivé kell lennünk azáltal, hogy az ő földi életét tekintjük mintának és követendő példának.

Isten szinte lélegzetelállító ígéreteket tartogat az igazán alázatos emberek számára. A végtelenül hatalmas és magasságos Isten, aki örökké él, megígéri, hogy velük fog lakni, megbecsüli őket, kegyelmet ad nekik, felemeli és felmagasztalja őket (Lásd Ézs 50,15 és 66,2; Jak 4,6; 1Pt 5,6 és Lk 18,14). Az alázatosság megnyitja az utat az összes többi Isten szerinti jellemvonás előtt. Ez az a talaj, amelyben a Lélek gyümölcse megerem.

Az alázatosság kapcsolatainkban, Isten, önmagunk és embertársaink iránti viszonyulásunkban mutatkozik meg. Alázattal kell közelednünk Istenhez és az ő Igéjéhez; alázattal kell fogadnunk a megpróbáltatásokat és az áldásokat, amelyeket megtapasztalunk, csakúgy, mint képességeinket és eredményeinket, amelyeket áldásként kapunk, és alázattal kell fordulnunk a többi ember felé. Az alázatosság a helyes magatartás minden kapcsolatunkban és a legkülönbözőbb körülmények között. Ugyanúgy, mint a szeretetre, erre sem lehet pontos meghatározást találni; csak úgy írhatjuk le és érthetjük meg, ha a mindennapi életre alkalmazzuk.

Alázatosság Isten előtt

Az Isten iránti alázat az istenfélelem rokona: akkor kezdődik, amikor felnézek Istenre, elismerve csodálatos tulajdonságait. Amikor meglátjuk Isten hatalmasságát, félelmetes erejét és szentségét, és alázattal leborulunk előtte. A Szentírásban minden olyan esetben, amikor egy ember abban a kiváltságban részesült, hogy megláthatta Istent az ő dicsőségében, térdre esett, vagy megalázkodott Isten jelenlétében. Mózes földre borult, és úgy imádta őt; Ézsaiás felkiáltott: „Jaj nekem!”; Ezékiel arcra esett; János holtként zuhant lábaihoz. Még a négy élőlény és a huszonnégy vén is a Jelenések mennyorszáágában leborult a megdicsőült Bárány trónja előtt.

Az az alázat, amely az élet minden területén és minden emberi kapcsolatunkban megmutatkozik, ott kezdődik, hogy helyes képet alkotunk Istenről, végtelen és örök hatalmáról és szentségéről. Meg kell alázunk magunkat Isten hatalmas keze alatt, és minden kapcsolatunkban, minden körülmények között tekintettel kell lennünk órá, hozzá kell igazodnunk.

Amikor jó kapcsolatban vagyunk az emberekkel és körülményeink is kedvezőek, fogadjuk alázattal ezeket az áldásokat kegyelmes kezéből. Amikor igazságtalanul bánnak velünk, és körülményeink nehezek, ezeket is ugyanolyan alázattal kell fogadnunk végtelenül bölcs és szerető mennyei édesatyánktól.

Ez az Isten előtti alázat alapvetően fontos minden kapcsolatunkban. Nem tudunk igazán alázatosak lenni másokkal szemben, amíg meg nem tapasztaljuk, milyen az igazi, mély alázat Isten előtt. Amikor tudatára ébredünk annak, hogy (bűnös) teremtmények vagyunk, és ő a végtelenül fenséges és szent Isten, akkor nem kívánjuk többé magunkat önző módon másokhoz hasonlítani. Amíg és amilyen mértékben tudatában vagyunk Isten előtti alacsony helyzetünknek, addig és olyan mértékben leszünk képesek majd elkerülni a büszkeség és versengés kísértését.

Isten szava iránti tisztelet

Aki igazi alázattal viseltetik Isten iránt, alázatos lesz Isten Igéjével szemben is. Isten azt mondja, hogy ő azt becsüli meg, aki alázatos és megtört szívú, és aki szavát tiszteli (Ézs 66,2). Amikor Jósaiás király meghallotta a törvénykönyv ígeit, megszagatta ruháját, majd ezt mondta: „Nagy haragra gyulladt ellenünk az Úr, mivel nem hallgattak elő-

deink ennek a könyvnek ígéire...” (2Kir 22,11–13). Jósiás ráébredt arra, hogy Isten szava az ő akaratának kifejeződése, annak engedelmeskedni kell, és ha nem tesszük, ez Isten ítéletét vonja maga után. Mivel Jósiás remegett Isten szavától, szíve azonnal felelt rá, megalázta magát, elismerte népének bűnét, és Isten meghallgatta őt. Nem vitatkozott Isten Igéjével, egyszerűen engedelmeskedett neki.

Ennek az alázatnak kell kialakulnia bennünk a Biblia felé. Miközben a Szentírást vizsgáljuk, engednünk kell, hogy az is megvizsgáljon bennünket, hogy ítéletet tartson jellemünk és magatartásunk fölött. A Szentírást nem pusztán az Istenről szerzett ismeretek forrásának kell tekintenünk, hanem úgy is kell látnunk, mint Isten mindennapi életünkkel kapcsolatos akaratának kifejeződését. Valaki ezt így fogalmazta meg: „A Biblia nemcsak arra adatott, hogy ismereteinket növelje, hanem arra is, hogy magatartásunkat irányítsa.” Túl gyakran úgy tűnik, mintha a Bibliát csak azért nyitnánk meg, hogy jobban megismerjük eseményeit, tanításait. Szükségünk van arra, hogy szellemi ismereteinkben gyarapodjunk, de ennek is az Isten iránti engedelmesség kell legyen az indítórugója. Pál azért imádkozott, hogy Isten töltsse el a kolosséi hívőket akaratának megismerésével, hogy Istenhez méltó életet élhessenek, és mindenben tetszésére legyenek. Azért buzdította őket Isten akaratának megismerésére, hogy így azután engedelmesen, kedvére élhessenek.

Nemcsak *magatartásunkra* nézve kell a Bibliához alázatos lélekkel közelednünk, hanem ilyen lelkületnek kell bennünk kialakulnia *hitelveinkkel* kapcsolatban is. Mi, evangéliumi keresztyének, általában nem vagyunk túl híresek a hitelveinkkel kapcsolatban tanúsított alázatunkról. Sokféle hiedelmünk van arról, hogy mit tanít a Biblia a teológia egyes területein. Bármilyen álláspontot foglalunk is el az adott teológiai kérdésben, hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy a mi véleményünk fellebbezhetetlen, és mindenki, aki másféleképpen vélekedik, szükségszerűen téved. Általában véve eléggé türelmetlenek vagyunk azokkal szemben, akik nem értenek velünk egyet. A helyzet ironiája, hogy jobban és merevebben ragaszkodunk olyan elveinkhez, melyek nem a Bibliából, hanem más, emberi tanításból erednek.

Más dolog meggyőződve lenni arról, hogy amit hiszünk, az helyes, feltéve, ha helyesen értelmezzük a Bibliát; és egészen más abban hinni, hogy nézeteink *mindig* helyesek. Életemben kétszer kellett jelentősen megváltoztatnom hitelveimet, mert újabb igazságot értettem meg az Igéből. Ez nem azt jelenti, hogy hitelveinknek semleges, „se hideg, se meleg” formát kell felöltenie úgy, hogy „a tanításnak bármilyen szele ide-oda sodorhaszon”, hanem hogy hittételeinkhez az igazi alázat lelkületével kell ragaszkodnunk. Tudatosítanunk kell magunkban azt, hogy Isten nem találta alkalmasnak a mi értelmünket, sőt egyetlen egyházat, csoportot sem arra, hogy tanításának teljességét rábízza.

Szolgálatára során egyszer Jézus így imádkozott: „Magasztallak Atyám, menny és föld Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsék és értelmesek előtt, és kijelentetted a gyermekeknek. Igen, Atyám, így láttad jónak” (Lk 10,21). Ezt a szakaszt kommentálva Norvel Geldenhuis a következő megjegyzést teszi:

*A Megváltó nem a „művelt” és „műveletlen” embereket állítja szembe egymással, hanem azokat, akik bölcsnek és értelmesnek képzelik magukat – a másik oldalon olyanokkal, akikben mély és erős az az érzés, hogy saját belátásuk és érveik alapján teljesen erőtlenek Isten igazságainak megértésére és elfogadására.*¹

¹ Norvel Geldenhuis, „*Commentary on the Gospel of Luke*” (Kommentár a Lukács evangéliumához), *The New International Commentary on the New Testament* (Az Újszövetség új nemzetközi kommentára), (Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1977), 306–307.

Isten segítsen bennünket abban, hogy elegendő alázattal közeledjünk Igéje felé, és ahhoz a csoporthoz tartozzunk, akiket Jézus „gyermeknek” hív.

Egyedül Isten kegyelméből

Ha egy hívő igazán alázatos Istennel és az ő Igéjével szemben, akkor alázattal fog tekinteni saját képességeire, ajándékaira, tehetségére és eredményeire is. Rájön, és hálával ismeri el, hogy ő maga, és mindene, amije csak van, Isten kezéből származik.

Az alázatnak ez az oldala akkor mutatkozik meg először, amikor személyes üdvösségünket próbáljuk megérteni. Minden evangéliumi hívő egyetért abban, hogy egyedül Isten kegyelme által üdvözülünk, saját cselekedeteinktől teljesen függetlenül. De vajon nem gondolkodunk-e úgy – akár valamilyen áttételes módon is –, hogy hozzájárultunk valamivel üdvösségünkhöz, vagy, hogy kicsit bölcsebbek, okosabbak vagyunk másoknál, esetleg közelebb állunk Istenhez, mint testvéreink?

Nemrégiben olvastam egy megállapítást, amelyben az író kijelenti, felismerte, hogy az egyetlen különbség közte és egy másik csoport között csupán az, hogy ő talán egy kissé jobban bízik Isten kegyelmében. Biztos vagyok benne, hogy az illető ezt alázatos kijelentésnek szánta, de számomra egy kicsit furcsának tűnt. Valahogy nem tudom elképzelni, hogy Pál apostol akárcsak egy kis megkülönböztető tulajdonságot is felfedezett volna önmagában, még annyit sem, hogy egy kevés jobban bízott volna Istenben. Ehelyett azt látom, hogy ezt írja: „Krisztus Jézus azért jött a világra, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első (angolban: a legrosszabb) én vagyok” (1Tim 1,15). Pál sohasem hasonlította magát kedvező értelemben még a körülötte lévő bűnös, istentelen emberekhez sem. Túl nagy erővel sújtott le rá a felismerés, hogy Isten kegyelmének mennyire nagyra kell lennie, ha még őhozzá is elért.

Ha üdvösségünk tényét alázattal szemléljük, akkor azt is fel kell ismernünk, hogy képességeink és sikereink ugyanúgy Isten kegyelmének munkája. A korinthusi keresztyénekhez írt első levelében Pál nem szépítget, hanem kereken kimondja: „Mert ki tesz téged különbbé? Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, mit dicsekszel, mintha nem kaptad volna?” (4,7) Minden képességünk, minden előnyös tulajdonságunk Istentől származik, és szolgálatra kaptuk, hogy az ő akaratát teljesítsük. Miután teljes állásban elváltam a lelki munkát, és csak a megélhetésemre elegendő pénz lett a jövedelmem, egy ideig sokat küszködtem a gondolattal: mennyi pénzt kereshetnék, ha abban a szakmában maradtam volna, amire a főiskolán kiképeztek. Végül megértettem, hogy Isten részesített abban az előnyben, hogy felsőfokú képzettséggel rendelkezzem, és én semmilyen szíveséget nem teszek neki azzal, hogy teljes időmben őt szolgálom. Mindenem, amim csak van, tőle származik, és az ő dicsőségére kell hasznosítanom.

Pál visszautasította az elismerést képességeiért, sőt, még szorgalmas munkájáért is. Szintén az első Korinthusi levelében jelenti ki: „De Isten kegyelméből vagyok, aki vagyok, és az ő hozzám való kegyelme nem lett hiábavaló, sőt, többet fáradoztam, mint azok mindnyájan; de nem én, hanem az Istennek velem való kegyelme” (15,10). Ez a szakasz engem zavarba ejt. Úgy tűnik, mintha Pál egyszerre próbálna alázatos és büszke lenni. Hogyan merészelheti bárki nyíltan kijelenteni, hogy többet munkálkodott, mint az összes többi apostol együttvéve? De azután rájöttem, hogy Pál még nehéz, jól végzett munkáját is Isten kegyelmének tulajdonította. Néha halljuk, ahogy egy fáradt, hívő munkás elmondja, milyen keményen, milyen sokat munkálkodott az Úr szolgálatában; tíz évig megszakítás nélkül tanított a vasárnapi iskolában, vagy egy problémás ifjúsági csoportot pártfogolt, vagy egyike volt azon kevés hűséges tagoknak, akik minden szerda este eljártak az imaórára. Talán mi magunk is az ilyen megfáradt keresztyének közé tarto-

zunk. Ha ez a helyzet, ne felejtjük el minden nehéz munkánkat és hűséges kitartásunkat szigorúan Isten kegyelmének tulajdonítani.

Minden elért eredményünket, akár a világban, akár a lelki szolgálatban, Isten kegyelmének kell betudnunk. Amikor Mózes a végső utasításokat adta az ígéret földjére belépni készülő izraelitáknak, hangsúlyozottan figyelmeztette őket a büszkeség veszélyére, amely a siker önmaguknak tulajdonításából származhat. „Ne gondolkodj tehát így: az én erőm és hatalmas kezem szerezte neked ezt a gazdagságot! Hanem gondolj arra, hogy Istened, az Úr ad neked erőt a gazdagság megszerzésére, hogy fenntartsa szövetségét, amelyre esküt tett atyáidnak. Így van ez ma is” (5Móz 8,17–18). Pál hasonló hangszílyal beszélt a lelki sikerről, amikor ezt írta: „Úgyhogy az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak az Isten, aki a növekedést adja” (1Kor 3,7). Ézsaiás próféta velősen fogalmazza meg, hogyan kell viszonyulnunk saját teljesítményeinkhez és sikereinkhez: „Uram, mindent te tettél, ami velünk történt” (26,12).

Miközben ezt a fejezetet írtam, alkalmam volt megköszönni gyülekezetem egyik tagjának jól végzett munkáját. Nagyon tetszett egyszerű, alázatos válasza: „Az Úr tette.” Alázatosságunk tehát abban áll, hogy mindazt, amik vagyunk, amink van, és amit csak elértünk, Istennek tulajdonítjuk, aki a kegyelmet adja nekünk.

Alázat, szolgálat és tisztelet

Az a hívő, aki alázatos Isten előtt, alázatos lesz az emberekkel szemben is. Ez az alázat az egymás iránti kölcsönös engedelmisségben is megmutatkozik. Pál arra buzdít bennünket, hogy „engedelmeskedjete egymásnak, Krisztus félelmében” (Ef 5,21). Péter is ezt mondja: „Mindnyájan pedig egymásnak engedelmeskedvén, az alázatosságot öltösetek fel” (1Pt 5,5 – Károli). Jakab pedig azt tanítja, hogy a felülről jövő bölcsesség egyik jellemzője az engedékenység (Jak 3,17). Mit jelent az egymásnak való engedelmisség? Talán azt, hogy mindig engednünk kell mások követeléseinek vagy véleményeinek? Egyáltalán nem! Azt jelenti, hogy alávetjük magunkat más hívők *tanításának* és *figyelmeztetésének*. Taníthatónak és elég alázatosnak lenni ahhoz, hogy beismerjük hibánkat, amikor egy hívő testvérünk helyreigazít bennünket.

Apollós és Péter kitűnő példái az olyan embereknek, akik alávetették magukat más hívőknek. Apollós alávetette magát mások tanításának. Lukács elmondja, hogy Apollós tanult ember volt, átfogó bibliaismerettel rendelkezett. Megtanították az Úr útjára, és ő nagy buzgósággal beszélt, és helyes tanítást hirdetett Jézus Krisztusról. Apollós nyilvánvalóan alkalmas, Istentől megáldott ember lehetett, aki „teljes idejű lelki munkásként” szolgált az Urat, azonban volt egy hiányossága. Helyes ismerettel rendelkezett ugyan Krisztusról, de ez nem volt teljes; csak a János keresztségét ismerte. Amikor Priscilla és Akvilla – istenfélő munkás emberek az efézusi gyülekezetből – meghallgatták Apollóst, meghívták az otthonukba, és sokkal teljesebben fejtették ki előtte Isten útjait (ApCsel 18,24–26). Apollós nyilván elfogadta az ő útmutatásukat, mert röviddel azután, amikor Apollós az akhájai gyülekezetek szolgálatára akart indulni, az efézusi gyülekezet erre nemcsak bátorította őt, hanem egy levelet is írt az akhájai keresztyéneknek, kérve, hogy fogadják el őt.

Milyen szép példája ez Apollós alázatának! Milyen csodálatos gyakorlati prédikáció arról, hogy mit jelent engedelmeskedni alázatban egymásnak. Apollós rátermett, Istentől megáldott lelki munkás volt; mégsem tartotta lealacsonyítónak, hogy elfogadja Priscilla és Akvilla útbaigazítását. (Nem nehéz elképzelni, hogy Priscillának és Akvillának milyen finoman és meggondoltan kellett tanítania Apollóst. Ez az egymás iránti alázatos engedelmisségnek a másik oldala – erről később még több szó lesz, amikor a kedveségről beszélünk a 15. részben.)

Az alázatos engedelmisségben Péter is példát mutat nekünk, amikor elfogadja egy másik hívő helyreigazítását. Pál feljegyzi, hogy amikor Péter Antiókiába jött, akkor meg kellett feddenie Pétert a pogány hívők felé tanúsított képmutatása miatt. Pál feddése nemcsak szigorú, hanem a többiek előtti nyilvános helyreigazítás is volt. A Szentírás nem mondja el, hogy Péter hogyan reagált erre, de nyilvánvaló, hogy nem kérte ki magának ezt a hangnemet Páltól. Egyik saját levelében, amit később írt, úgy utal Pálra, hogy „szeretett testvérünk”, és Pál leveleit „szent iratoknak” tartja, vagyis Istentől ihletett írásoknak, melyek Isten szavát tartalmazzák (2Pt 3,15–16). Péter nyilvánvalóan elfogadta Pál intését. Alávetette magát egy másik hívő helyreigazításának, annak ellenére, hogy ez a másik hívő „fiatalabb volt az Űrban”, mint ő.

Természetünköböl eredő, büszke szívünknek semmi sem nehezebb, mint alávetni magát a másoktól jövő helyreállításnak és tanításnak. De Pál tanítása az Efézus 5-ben a kölcsönös, alázatos engedelmisségről rámutat, hogy a Szentlélekkel való teljességnek ez az egyik bizonyítéka. Az alázatosság a Lélek gyümölcse; annak a munkának az eredménye, amelyet ő a szívünkben elvégzett. De a Szentléleknek ez a szolgálata nem jut érvényre a mi saját szándékos, tudatos erőfeszítésünk nélkül. A Lélek nem tesz bennünket alázatos-sá; de képesít arra, hogy megalázzuk magunkat ezekben a nehéz helyzetekben.

Igaz, hogy talán az engedelmisség a legnehezebb vetülete az egymás iránti alázat-nak, de semmiképpen sem ez az egyedüli megnyilvánulása. Alázatunk kimutatására igen gyakran adódik alkalom egymás szolgálata során. Ezen a területen Jézus a legnagyobb tanítónk és mintaképünk. Legkiemelkedőbb példája, amikor megmosta a tanítványok lábát elárlulásának estéjén. De Jézus egész élete mások szolgálatából állt. Kijelentette, hogy nem azért jött, hogy kiszolgálják, hanem hogy ő szolgáljon; mindig úton volt, jót cselekedve másokkal. Úgy tűnik, hogy Jézus még arra is utalt, hogy majd az Örökkévalóságban is szolgálni fog nekünk (Lk 12,37).²

Jézus – azon túlmenően, hogy példát adott – utasító jelleggel tanított az egymás szolgálatának fontosságáról. Rávilágított, hogy Isten országában a nagyság nem pozíciókban, hanem az egymás szolgálatában mérhető, és áldást ígért azoknak, akik követve az ő példáját, szolgálnak másoknak.

Az alázat mások szolgálatában való megnyilvánulásához szintén Isten kegyelmére van szükség. Péter elmondja, hogy „Ha valaki szolgál, úgy szolgáljon, mint aki azt az Istentől kapott erővel végzi, hogy mindenkor az Isten dicsőíttessék Jézus Krisztus által” (1Pt 4,11). Mindannyian ismerünk olyan embereket – még hitetleneket is –, akik természetüknél fogva szívesen szolgálnak. Az ilyen emberek valamilyen formában mindig szolgálatot tesznek másoknak. Isten nem dicsőül meg a tetteikben, mert övék a dicsőség. Saját hírnevüket öregbítik. De ha mi – természetünköböl eredően szolgáló, vagy nem szolgáló típusú emberek – az Isten kegyelméből szolgálunk, azzal az erővel, amit ő ad, akkor Istené lesz a dicsőség.

Az Isten kegyelmétől való függés nemcsak azt eredményezi, hogy Istené lesz a dicsőség; hanem azt is lehetővé teszi, hogy akik közülünk természetükből eredően nem szívesen szolgálnak, gyakorolhatják az alázatosságnak ezt a vetületét. Isten kegyelme minden szükségűnkre elégséges, bármiről legyen is szó. Az ő képesítése révén *meg tudjuk tanulni* az egymás szolgálatát.

Alázatunkat egy harmadik módon is bemutathatjuk azzal, hogy tiszteljük egymást. Pál a Róm 12,10-ben ezt mondja: „A tiszteletadásban legyetek egymást megelőzők”, és

² William Hendriksen translation. „The Gospel of Luke” (Lukács evangéliuma), *New Testament Commentary* (Újszövetségi kommentár) (Grand Rapids, Mich.: Baker Book House 1978), 677.

a Fil 2,3-ban: „Különbnek tartásátok egymást magatoknál” A másik embert magunk fölé kell helyeznünk pozíció, törődés és szükséglet tekintetében.

Jézus megfedte a farizeusokat, amikor az ünnepségen a tiszteletbeli helyeket keresték, és azt mondta, hogy ehelyett igyekezzenek a legalacsonyabb rangú helyet elfoglalni. Lehet, hogy megítéljük a farizeusok gyerekes önmutogatását, de mi a helyzet a saját viselkedésünkkel? Vajon nem ügyeskedünk, hogy az első helyre jussunk egy sorban álláskor? Vagy a nyilvános összejöveteleken nem igyekszünk-e a legjobb helyet elfoglalni? Vajon nem erőltetjük-e gyakran rá magunkat másokra ahelyett, hogy készek lennénk átgondolni az ő érdeklődésüket a sajátunké mellett?

Ha szeretnénk megtapasztalni az alázatosoknak ígért áldásokat, akkor ezt az alázatot gyakorlattá kell váltanunk a másokkal való mindennapi kapcsolatainkban. Meg kell tanulnunk engedelmeskedni egymásnak, szolgálni és tisztelni egymást, vagy előnyben részesíteni másokat. Ne felejtsük el: a Lélek nem tesz bennünket alázatosná, de képesít arra, hogy megalázzuk magunkat. Nekünk kell *megtanulnunk* az alázatosságot, éppen úgy, ahogy Pál megtanulta a megalégedettséget. De erőfeszítéseink közben biztosak lehetünk abban, hogy ugyanaz az erő, amit Pál megtapasztalt, bennünket is képesíteni fog az alá-
zatra (Lásd Fil 4,11–13).

Az alázat gyakorlása

Néhány gyakorlati javaslatom az alázat megtanulására: kezd el az értelméd felfrissítésével! Ennek legjobb módja, ha egy vagy több igeszakaszt fejből megtanulsz. Elsősorban olyanokat válassz ki erre, amelyekről úgy érzed, hogy leginkább utalnak gyenge pontjaidra.

Miközben ilyen módon fejből megtanulunk bibliaverseket, és elmélkedünk rajtuk, a Szentlélek belülről átalakít bennünket, és megváltoztatja az értékrendünket. Például lehet, hogy kezdünk nagyobb fontosságot tulajdonítani az emberek magunk fölé helyezésének. A Szentlélek arra is felhasználja ezeket a megtanult igeverseket, hogy megerősítsen bennünket konkrét helyzetekben, amikor kudarcot vallunk az új értékrendünk szerinti életben.

Vallj meg minden büszke viselkedést, amiről a Szentlélek meggyőződött, és imádkozz érzékenységet arra nézve, hogy ugyanúgy lásd magad, mint ahogy Isten lát téged. Azért is imádkozz, hogy a Szentlélek belülről változtasson meg.

Végül, tégy meg bármilyen konkrét lépést, mely szükséges ahhoz, hogy engedelmeskedj Isten vezetésének a magad megalázását illetően. Nekünk kell megaláznunk magunkat Isten előtt. Konkrét cselekedetről van szó, amikor valakit előnyben részesítünk akár egy élelmiszerüzletben, ha sorban állunk, akár a munkahelyi előbbrejutás kérdésében. Lehet, hogy ahhoz kell alázat, hogy elmondjuk barátainknak: helyes viszonyba kerültünk Istennel. Az alázatosságnak bármilyen területén is kell munkálkodnunk, fontos, hogy mindig függő kapcsolatban maradjunk azzal, aki bennünk dolgozik.

Alkalmi prédikációk

Igehirdetés FIKE istentiszteletre

Szilágyi Róbert

Kolozsvár-Felsőváros

Istenem!

Alapige: Zsoltárok 139,1–6

Bibliolvasás: Zsoltárok 139,1–18

I. Bevezetés

Kedves testvéreim, ma már nagyon nehéz *Istenről beszélni vagy bizonyóságot tenni*. Minden egyébről sokkal könnyebb, sőt hasznos és szükséges is, de Istenről sokkal nehezebb! Érdemes beszélni az egészségről és a betegségről, az időjárásról és a pénzről, meg úgy általában egymásról, az emberi kapcsolatokról. Milyen izgalmasak ezek az egyetemi évek: órákig lehet beszélni arról, hogy kinek hány barátja/barátnője volt – hol és mikor. Órákon keresztül lehet pletykálni (hiszen a pletyka is egyfajta beszéd) valamelyik tanárról/tanárnőről, valamint a kollegákról, hiszen egy embernek a külseje, belseje, magánélete megér legalább egy „misét” S az egyetemisták általában tájékozottak: szeretik tudni azt is, hogy mi történik a nagyvilágban. Ebből kifolyólag könnyű hozzászólni a politikai, gazdasági, társadalmi eseményekhez, hiszen minden nap történik valami, ami inkább felháborítja, mint megörvendezteteti az embert (Drágul a benzin, s vele együtt minden – kevesebb kocsmázás, kevesebb szórakozás, s aki sörben számol, annak még drasztikusabb a romániai helyzet!). Vagy emlékezetek vissza: mindjárt több mint két hónapja, hogy mindenkit érdekel a túsul ejtett, de közben „csodával határosan” kiszabadult újságírók állapota. A kiszabadítás rejtelmei felizgatják az emberi fantáziát: a fantázia gondolatokon lovagolva, sokszor tartalmi szempontból súlytalan szavakba önti mondanivalóját! Gondoljatok vissza: mennyi vita, mennyi beszéd, mennyi gondolat, mennyi szócsata (s nemcsak) a magyarországi „honfitársak” „kegyelmi döfése” következtében. Nem kell helyet és időpontot sorolnom, hiszen mindenki tudja, miről beszélek – Trianon igazolásáról. Mindezekről és még sok minden másról könnyű/könnyebb beszélni, hiszen ezek érdekes témák, időszerűek – van aktualitásuk. Csupán tájékozottság és ismeret szükséges, meg természetesen idő és kedv, aztán a többi magától jön. Minden bizonnyal Istenről nehezebb beszélni – s ha már valami nehéz/nehezebb, arról hamar lemondanak az emberek!

Sokszor az az érzésünk, hogy a mai világ nem tud Istenről beszélni! Akarni akar, csak nem tudja, *hogyan* kell Istenről **bizonyóságot tenni**. Mert Istenről nem lehet úgy beszélni, mint az egészségről és a betegségről, mint a gazdagságról és szegénységről, mint az időjárásról, egymásról, inflációról, korrupcióról, román–magyar, magyar–magyar kapcsolatokról – általában a földi dolgokról. Istenről **másképpen** kell szólni! Hogyan? Hitből fakadóan, szívből és nem színből, őszintén, tisztán, világosan, tisztelettudóan, megalázkodva és engedelmeskedve, hiszen nem akárkiről–akármiről szólunk! Ez nyilván nem jelenti azt, hogy a földi, világi dolgokról nem így kell szólni, de mindnyájan érezzük az Istenről való beszéd különlegességét. Néhány héttel ezelőtt a Református Szabadegyetem keretén belül sor került egy nagyon érdekes, értelmes, szükségszerű előadássorozatra, mely „Az ember és az egyház Istenképe” címet viselte. Mindenkinek

szóltak az előadások: Istenről szóltak elsősorban fiataloknak, jövődöbéli presbitereknek, majd idősebbeknek, nyilván presbitereknek, majd lelkészeknek és világiaknak egyaránt. Megdöbbenő volt a részvétel: az ötvenet nem hiszem, hogy meghaladta volna! Őszinte részvétem a részvétel miatt! Pedig ott Istenről beszéltek, sőt bizonyosságot tettek (szubjektív istenélményekből fakadóan)! Mi a gond? Nem lehet Istenről beszélni? Lejárt az ideje annak, hogy Istenről beszéljenek a hívő emberek? Mikor jön el annak az ideje, hogy a keresztyén gyülekezet Istenről beszéljen? Elsősorban Istenről!

Ismerni kell valakit/valamit ahhoz, hogy beszélni tudjunk róla. A keresztyén ember **istenismerete** a Kijelentésből fakad, annak írott és megtestesült formájából: Biblia és Jézus Krisztus – Ige. Higgyük el és fogadjuk el, hogy mindenkinek van *Istenképe*! Egyeseknél ez az Istenkép töredezett, hiányos, homályos, másoknál teljességre törekvő, pontos vagy pontatlan, netalán hiteles/hitelesebb vagy hamis/hamisabb. Általában az Istenkép hitből és vallásos meggyőződésből fakad. De mi van a hitetlennel? Még a hitetlen embernek is lehet egy istenségről alkotott felfogása – istenségről, mely nála különböző princípiumokat jelent és különböző formákban jelentkezik. Az Istennel kialakított kapcsolat, az intenzív viszonyulás erősíti, tisztítja, sőt mélyíti Istenképünket. Törekedjünk arra, hogy ez az Istenkép ne rajtunk kívül, ne tőlünk függetlenül létezzon, hanem pecsétként beleivódjék lelkünkbe, életünkbe!

A 139. zsoltárt a hagyomány *Dávid*nak tulajdonítja. Az az ember szólal meg benne, akinek volt alkalm, lehetősége Istennel ismerkedni, volt esélye betekintést nyerni a Teremtő titkaiba. Ő, a kiválasztott, az elhívott, a felkent, a kísértéseknek nehezen ellenálló, a próbatételekben gyakran elbukó ember – Dávid – minden bizonnyal csodálkozva szemlélhette az isteni gondviselés munkáját, Isten mindentudását, mindenütt jelenvalóságát és mindenhatóságát. Dávidnak is volt Istenképe, s nagy valószínűséggel ez a kép korhoz, állapothoz, élethelyzetekhez kötve változott: néha gyengült, máskor erősödött, tisztult vagy homályosodott. **De** nincs annál nagyobb kegyelmi ajándék, mint amikor valaki erőt kap Isten dicsőségére szólni, Isten szájaként próbálkozni, gyötrődni, kínlódni – de mégis hitvallást tenni a kifejezhetetlenről! Egy emberöltő nem elegendő, hogy Istent teljes egészében megismerjük. Ezért tud Dávid egy lényeges dolgot, nemcsak tudja, hanem értelmével és szívével érzi: Isten ismeri őt! Mert Isten az, aki betör és beavatkozik a világ eseményeibe, Isten jelen van a mindenkori ember életében. **Ez a jelenlét a többlet!**

II. Az isteni jelenlét mindennapi megnyilvánulása

A zsidó hit szerint Isten nemcsak teremtette a világot, hanem azt minden nap igazgatja, működteti, felügyeli – teremtményeinek gondját viseli. Ez az úgynevezett *teista* felfogás. Ezzel szemben a filozófusok által megragadott *deista* felfogás elismeri Isten létét és azt is, hogy a világot ő teremtette, de tagadja Istennek a világra gyakorolt hatását; befolyását. („*A gép forog, az alkotó pihen.* – ismerős megfogalmazás.) Tehát a teizmus személyes, ellenőrző felügyelet – függő viszony Istennel, a deizmus személytelenség, függetlenség, liberalizmus. Két felfogás ütközik egymással, s el kell dönteni, hogy mi melyiket tesszük *élettapasztalattá!* Egy dolog biztos, hívők és hitetlenek egyaránt lázadoznak: miért legyen Valaki, aki állandóan ellenőrizze életüket, cselekedeteiket, gondolataikat, lépteiket? Az ember, a teremtés koronája miért tartozzon felelősséggel a Teremtőnek?

Az embert társas életre teremtették, de az egoizmus és az individualizmus ma már egyre nehezebben tűri meg valakinek a jelenlétét! Igen, megtűri társalgás szintjén, kapcsolatok szintjén, együttélés szintjén. De értitek, miről beszélek? Nagyon kevesen mernek kapcsolatok szintjén mélységről és magasságról is beszélni! Bármilyen téren sokkal könnyebb megmaradni a felszínesség, a középszerűség szintjén: minek vállalni az emberi és az isteni Lé-

lek mélységeit. Sokszor az az érzésem, hogy az ember túl liberális még ahhoz is, hogy önmaga tudjon lenni, korlátokat nem tűrő, mértéket és mércét alábecsülő! Ha valaki azt akarja, hogy legyen Istene, annak el kell fogadnia – nem a kötöttséget, hanem a kötődést, nem a rabszolgaságot, hanem a Lélekbeli szabadságot! Nem a függőség áldatlan állapotát, hanem az Istennel való közösség áldásait. Akarva-akaratlanul, előbb-utóbb mindenki alá kell vesse magát egy aprólékos kivizsgálásnak! Itt az alkalom, hogy ezt megtegyük!

De egy dolgot nagyon jól jegyezzünk meg: **nekünk élő Istenünk van!** Élő és valóságos. Ha ezt nem tudatosítjuk magunkban, akkor itt megállhatunk, nem érdemes tovább lépni! Dávid is tudja, hogy Isten, élő Isten: láthatatlan ugyan, de valóságos – ezért mindentudó, mindenható és mindenütt jelenvaló! Az én Istenem élő Isten! Nem a Bibliába bezárt Isten. Attól, hogy nagyon sokaknál a Biblia nem más, mint elavult „sztori-sorozat”, melyet el kell rejteni az asztalfiába, vagy el kell hagyni porosodni a polcon – Isten még mindig élő Isten! Isten nemcsak akkor élő Isten, amikor megszólítjuk, imádkozunk Hozzá, vagy amikor egyszer egy héten eljövünk a templomba. Isten nem nekünk köszönhetően élő Isten, nem tőlünk függ létezése – ezeket jó lenne megjegyezni! Tehát Isten a létezés! Ebből nagyon sok minden következik az ember életére nézve is.

a. „Uram, megvizsgáldtál engem és ismeresz.” (1.) Isten mikroszkópja alatt minden látszik! Semmit sem lehet Előle elrejtteni! Látszanak az erények és a hibák, meg az elrejtett, nyilvánosságra nem kívánkozó bűnök is. Isten előtt nincsenek titkos bűnök! Itt nagyon aprólékos kivizsgálásról van szó! Nem olyan felületesről vagy szűzszinesről, amilyenekben sajnos volt részünk orvosi rendelőkben vagy kórházi ágyakon. Nem, Isten szemében fontos övéinek élete, állapota, helyzete! *Alapos megvizsgálásból biztos ismeret fakad.* Nem feltételezések, nem homály, nem bizonytalanság, hanem Isten részéről bizonyosság, az ember részéről biztonság. Milyen csodálatos: Isten ismer minket! Az Ószövetség nyelvén az *ismerés* sokkal többet jelent, mint elméleti tudást, netalán tudományos tapasztalatot. Ez itt Isten részéről a színről színre látás, ismerés, mely minden értelmet felülhalad. Mi, emberek, nem tudjuk így ismerni egymást, sőt olyan is van, hogy két egymást szerető ember házasságban eltölt egy életet, és még akkor sem sikerül egymást megismerniük! (Kétnapos udvarlás után pedig még inkább, hogy nem!) Túl zárkóztak, túl érzéketlenek, túl elfoglaltak önmagukkal és ebből kifolyólag kevés idő jut a másokra!

Dávid örömmel vetette alá magát az isteni kivizsgálásnak és büszke arra, hogy Isten ismeri őt. De azóta a mentalitás sokat változott. A megvilágosodott elméjű ember szeretne önálló lenni – különösen a fiatal generációra gondolok. Figyeljük meg: már a családban elkezdődik ez a folyamat. A fiatal gyereket, a serdülőt, aztán főleg a szülei fáradóságból élő egyetemistát egy idő után zavarja, ha szülei benyitnak hozzá, ha kérdezősködnének, érdeklődnek felőle – hiszen neki már van *magánélete*. Ma már mindenkinek van magánélete, mindenkinek szüksége van intimitásra, s kényelmetlen tudni, hogy Valaki mindent lát. Valaki beelát még a magánéletünkbe is! A magánéletben mindenki általában feloldódik, önmaga tud lenni. De nagy baj az, ha az ember csak négy fal között tud önmaga lenni, s ahogy kilép a világba, felölti a különböző helyzetekhez szabott álruhát. Az álruha elrejtja a rútságot, sőt csökkenti a támadás, sebezhetőség veszélyét is. De Isten előtt nincs mitől félnünk, nem kell rejtőzködnünk. Istennel járva a világtól sem kell szégyenkeznünk. Ne feledjük: Isten kívülről-belülről ismer minket!

b. A mozgó ember az isteni ismerés fényében (2–4)

Dávid egészen közönséges dolgokban tapasztalta meg Isten jelenlétét: ülés, felkelés, járás, fekvés, egész életstílus, gondolkodás, beszéd. **Isten jelen van hétköznapjainkban!** Vajon tudatában vagyunk-e ennek? Vajon érezzük-e jelenlétét, hatását, vezetését, irányítását? Mit jelent ez? A hívő ember tudja, hogy Isten ott van életében: reggel is, es-

te is, napközben is. Mennyivel **másképpen** viselkedik: Istennel kezdi a napot, imádsággal, Istennel indul útnak, Istennek ad hálát lefekvés előtt. Tudja, hogy Isten jelen van családjában! Nem lehet tehát úgy leülni az asztalhoz, és úgy étkezni, hogy előbb ne mondanák el a „*Jövel Jézus, légy vendégünk...*” kezdetű asztali imát, és ne köszönnék meg az étkezés lejárta után Jézus jelenlétét, Isten áldását. Mennyivel **más** így az együttlét: tartalmas, áldásos! Isten jelen van a munkahelyen: nem lehet úgy viselkedni, mint azok, akiket ez a valóság nem érdekel. Nem kell káromkodni, nem szükséges kocsmanyelven társalogni – ily módon nem lehet közösséget építeni. Isten jelen van még a bentlakásokban is: a négy fal nem korlátozhatja hatalmát. Isten jelen van a szobaközösségekben is: az ajtót be lehet kívülről zárni, a tanárok, a felügyelők, a nevelők, a kollegák kívül maradnak, de Isten nem. Ezért nem mindegy, hogy milyen filmet nézek (például), kivel nézem, hogyan nézem, illetve miért nézem. Isten mindent tud és mindent lát! Még a diszkóban is (persze, sokan azt mondják erre, hogy a diszkók ideje lejárt) –, de akkor Isten jelen van még a klubokban is. Lehet, hogy sokan közületek megbotránkoznak: „hát miért viszi be Istent »ilyen« helyre?” Én nem viszem be, Ő már ott van. Vagy pontosabban: Ő is ott van, Ő ott is *van*. (Miért? Isten előtt vannak „ilyen” és „olyan” helyek – „ilyen” hely a templom, „olyan” hely a kocsma?) Nem eshet figyelmen kívül az, ami ott történik. Hiszen ott sok minden történik még a hívő emberekkel is, akik azt gondolják, hogy a sötétség mindent elfedez... Isten előtt nem igazán! Azt hiszem, egyetérthettek velem, hogy ez a mai ember tendenciája: egyes helyekről kizárni Istent! Ugyan már! Isten nem a „kis haver”, akinek azt mondom: „Várjál meg az ajtóban, beugrok egy decire... 5 perc!” Isten mindenütt jelen van – mindent tud, és mindent lát! Az utcán is, az iskolákban is, az egyetemeken is, még az egyházban is! Minden bizonnyal az isteni látás, az isteni ismerés jegyében a **másságnak**, a másfajta viselkedésnek kell érvényesülnie a keresztény ember életében!

Mennyivel **másképpen** járok az utcán, még magyarként is, még éjfél után is! Félek, hiszen egy európai színvonalas városban egyre inkább veszélyessé válik kisebbségben élni, lenni, kisebbségként mozogni. Sőt, a hatóságok szemében ismét természetessé kezd válni (mint egykor, a kommunizmus idejében), hogy a magyart lehet bántalmazni! De Isten ismeri járásomat, vigyáz rám – bántalmazóimat minden bizonnyal megbünteti! És mennyivel **másképpen** beszélek, mert Isten előre tudja gondolatomat! Talán sokaknál ez a legzavaróbb: a *szándék észrevétele* – egy olyan világban, amelyben a szó is felhígult, mint a pénz. Az igen sokszor nem, s a nem sokszor igen. Sokszor milyen nagy ellentét van a szavak és a mögöttük rejlő érzelmek között! Nyájas szavak, könnyes szemek, közben elfásult vagy gyilkos szándékokkal tele szív. A jó színésznek könnyű megtéveszteni a sokaságot, de Istent nem lehet becsapni! S a gondolatok előre látása, tudása nem feltétlenül negatív hatással bír az emberre nézve, hanem pozitív, segítő hatással. Mennyivel **más**, amikor Isten előre tudja, mit fogunk mondani, s törékeny emberi szavainkat Szentlelkének erejével megáldja, pártfogolja. Így lesz az emberi szóból bizonyágtétel, Istentől szóló hitvallástétel, Isten dicsőségére történő beszéd: igehirdetés. Mennyivel **más** az imádkozás is. Sokszor nem jön ajkunkra a szó. Sokszor nem tudjuk, hogyan mondjuk el Istennek azt, ami bennünk van, sok esetben nem tudunk szívből jövően kérni Tőle, de Isten megelőz minket, megért minket! Látjátok, mennyi áldás fakad Isten mindentudásából! Ne szégyelljük, hogy nekünk ilyen *személyes* Istenünk van!

c. Az Istennel létrejött kapcsolatból eredő **személyesség** képletesen is kiábrázolódik az 5. versben: „*Elöl és hátul bekerítesz engem/ minden oldalról körülzártál engem/és kezedet rajtam tartod*”. Milyen csodálatos ez a *kép*, nekem mindig gyerekkoromat juttatja eszembe.

Tavasszal olyan kellemes látvány a tyúkuvaron a kotló a kiscsirkékkel: aprók, törékenyek, megannyi csőr táplálék után szaladgál egymásnak felelő pityegések közepette. S ha gyermeként sikerül egyet megfognunk, akkor azonnal tenyerünkbe zárjuk: érezzük szívverését, pihegését. S úgy szeretnénk megnyugtatni: ne félj, hisz biztonságban vagy, mi vigyázunk rád. A két kezünkől formált otthonban senki sem bánthatja. Ilyen védelmet, oltalmat és menedéket talál az ember Isten kezében! A kéznek mindig fontos szerepe volt a Bibliában: kézfogás, kézrátétel, kapcsolatteremtés, beiktatás, felszentelés, áldás, segítségnyújtás és természetesen fegyverforgatás védekezés vagy támadás esetében. „*Rajtam tartod kezedet*” – úgy, mint ahogy az apa szokta megnyugtatni, megsimogatni kedvenc gyermekét – vagy talán irányítani, fejtől irányítani. Vagy egyszerűen kifejezni: ez az *én* gyermekem, és büszke vagyok rá, védem, oltalmazom, szeretem. Antropomorfikus ábrázolás szintjén **Isten keze áldásközvetítő!** Nincs annál áldottabb állapot, mint az Isten markában való állapot (Ézs 49, 16a)! Tehát az ismerés hatalomba vétel – az abszolút ismerés abszolút hatalomba vétetés! Miért ismer így Isten? Mert Ő teremtett, úgy ismer, mint a Mester a műveit!

III. Befejezés

Míndezek után Dávid felismeri emberi volta korlátoltságát. A Teremtő Isten nagysága előtt az ember fizikailag és szellemileg is tehetetlen, mint egy csecsemő. Csak akkor nem, ha az isteni kegyelem megfedi önmagát! És Dávidnak van valami a szívébe zárva, ami sokaknál hiányzik: **Dávidnak van Istentapasztalata!** Nemcsak élettapasztalata, hanem Istentapasztalata is! Általában rólunk azt mondják, hogy tapasztalatlanok vagyunk – rólunk, fiatalokról. Ebből kifolyólag sokan lenéznek, sokan nem vesznek minket ember számba, sokan kizárnak minket az élet különböző területeiről (pl. munkahelyek keresésénél első kérdés: „Van tapasztalat?” Válasz: „Honnan legyen, ha sehova se vettek fel!” stb.), akár az államban, akár az egyházban. Csak azért említettem meg ezt, hogy az illetékesek legyenek bölcsek, ha már annyira tapasztaltak! Valóban, mennyivel **másképpen** viselkedik az életben jártas, a tapasztalt ember, mint a tapasztalatlan, éretlen ember. Az Istentapasztalatot nem lehet korhoz, állapotokhoz, státushoz, vezetői pozíciókhoz kötni! Ebben legyenek bizonyosak! És valóban, mennyivel **másképpen** szól és cselekszik az Isten szeretetét, kegyelmét megtapasztalt keresztyén ember ebben a világban!

Keresztyén testvéreim, azt kívánom, hogy járjatok nyitott szemmel, gyönyörködjete a teremtett világ szépségében, értékében, hiszen a Teremtő szeretetét, nagyságát tükrözi. Énekeljétek, zengedezzétek, tegyetek bizonyosságot lépten-nyomon, hogy Isten nemcsak Isten, hanem Istenünk, **Istenem**. „Ő miénk, s Övéi mi!” Ámen.

Rádiópédikáció

Péter Miklós
Kolozsvár

Jókedvű adakozók

Alapige: 2Mózes 36,1–6

Mióta élek, mindig *átmeneti idők*et élve, azt kérdelem legelőször magamtól a mai Ige hallatán: Isten vándorló népének tagjai *mind* úgy érezték, hogy szükség van a SZENT SÁTORra? Egy sem akadt köztük, aki józanul, megfontoltan azt mondta volna: nem jött még el az ideje a templomépítésnek. Majd, ha megérkezünk az Ígélet Földjére, majd ha lete-

lepedünk, majd, ha biztonságban leszünk. Öregeinkkel és gyermekeinkkel így is alig haladunk; most tevéinket még az Úr sátrának súlyával is meg kell terhelnünk?

Nem a szabadjára engedett fantáziám működik. 1990-ben egyházunk felelősségteljes vezető emberei próbálták megakadályozni első felekezeti iskolánk újraindítását. Azt mondták: majd csak akkor, ha mindeniket újjászervezhetjük. Hétszázán érettségiztek azóta, és nagy részük már ott ül az Anyaszentegyházban döntést hozók társaságában. De a százszor megszegett *ígéretek földjére* hazaérkezett iskola ugyanúgy a *pusztában merte elkezdni* szolgálatát, mint Bésaléel, Aholiáb és más bölcs mesterek keze munkájával elkészített vándorló Isten-háza.

A tevéknek nem jelentet többlet-terhet a Sátor és a szent eszközök szállítása, hiszen addig is magukkal vitt, magukon hordott anyagból készült minden. A hívek adakozó készsége nem vegyült vádaskodó gyanakvással. Nem mondták sem Mózesről, sem Áronról, sem tervezőről, sem kivitelezőről, sem munkavezetőről, sem anyagmozgatóról, hogy ellopja a vásznat vagy a fát, hogy magának sző sátorponyvát vagy magának ácsol utazóládát az „összeadakozott” kincsekből.

Két oka van annak, hogy a pusztai vándorlás ideje alatt készülő SZENT SÁTOR számára zúgolódás nélkül gyűl az adomány, mégpedig olyan mértékben, hogy egy idő után le is kell állítani a további gyűjtést-adakozást.

Az egyik az, hogy az ÍGÉRET FÖLDje felé tartó vándorlásában most már végre (az erdélyi költő szavai szerint) „*sok tévedés és kanyar*” után biztosan tudja Izráel népe, hogy utat számára az örökkévaló Úr mutat; parancsa szent és áthághatatlan. Mózes és Áron, Bésaléel és Aholiáb Istennek engedelmeskedik, pontosan a Seregek Urának utasítása szerint jár el. Nem hatalomvágy, nem saját nevük megörökítésének hiúsága hajtja őket.

A másik pedig az, hogy egymásra utaltságában rájött már végre ez a nép: a TEMPLOMra nem Istennek van szüksége, hanem Isten népének. Isten mindenütt jelen van az életünkben, de megkönnyíti Őreá figyelő, Vele való találkozásunkat, amikor elődök vagy kortársak adományaiból templomot, változatos intézményeiben működő egyházat építtet számunkra.

Úton vagyunk, örökös átmeneti időben. De vegyük már észre, hogy megbízhatatlan, pillanatnyi érdekek szolgálatában folyton változó világunkban is jelen van Isten megtartó irgalmának biztató változatlansága és boldogító változhatatlansága. Nem a fenyegetők és tiltók tereltek, nem a helyettünk, rólunk, nélkülünk döntő és megkérdésünk nélkül nevünkben nyilatkozók vezettek, nem is a nagyhangú ígérgetők segítettek idáig jutni az úton. Éppen ezért van szükségünk az ideiglenességben a SÁTOR, a megérkezés után a KŐTEMPLOM összetartó, óvó, védő biztonságára.

A mesterek tudják, hogy mennyi kell az Istentől megszabott minőség elérésére, a munka maradéktalan elvégzésére. A felesleges adakozást pedig azonnal leállítják. A mértéket nekünk is meg kell tanulnunk. Az alsót is: az a legkevesebb, hogy tudjuk: egész életünk az Úré; itt nem lehet szó osztozkodásról, fukarkodásról. De a felsőt is: az pedig Isten dicsősége, nem a szervezőé, tervezőé, kivitelezőé, felavatóé. Ha idejében megállunk, hogy Isten dicsőségét szolgálhassa minden adományunk, munkánk, egész életünk, és sohase a másét, gazdagon megjutalmaz a mi Urunk a Vele való állandó együttlét mindent megszentelő áldásával. Ámen.

Keresztelési igehirdetés

Szűcs Zoltán
Magyarcsakoly

Istentől kérni – Istennek felajánlani

Alapige: Máté 28,18–20

Kedves szülők, keresztszülők! Most, amikor megálltok Isten és a gyülekezet színe előtt e parányi gyermekkel, akkor el kell hogy gondolkozzatok azon, hogy vajon kitől kértétek ezt a parányi kisdedet. Vajon csak névadás végett hoztátok Isten hajlékába? Az Ószövetségből ismerünk egy szép történetet, melyben arról értesülünk, hogy egy Efraim hegységéből való embernek, akit Elkánának hívtak, volt két felesége: Anna és Peninna. Peninnának voltak gyermekei, de Annának nem voltak. Előttünk állhat ennek az asszonynak az elkeseredése, bánata. Azt mondja el róla a Szentírás, hogy Anna mindig bánatos volt, mivel nem volt gyermeke. Ti mennyire örülhettek, hogy Isten megajándékozott benneteket e parányi gyermekkel. Történt, hogy minden évben az Elkána családjá főlment Silóba. Anna minden alkalommal hosszasan imádkozott az Úrhoz, a Seregek Istenéhez azért, hogy nyissa meg Isten az ő méhét is, hogy férjét gyerekkel tudja megajándékozni. Ahogyan teltek, múltak az évek, Isten nem felejtkezett el az imádságos Annáról, és gyermekkel örvendeztette meg őt. Amikor parányi fiát megszülte, a férjétől meg sem kérdezte, hogy mi legyen a neve (holott az ószövetségi korban az atyák adták gyermekeiknek a nevet), és elnevezte Sámuelnek – mert azt mondta: az Úrtól kértem őt. (1Sám 1,20) Anna visszaemlékezett arra a sok imádságos nappalra és éjszakára, amikor Isten elé járult a gyermekáldásért. Anna tudta azt, hogy ő az Úrtól kérte a gyermeket. Ti kitől kértétek? Hány imádságos nappalt és éjszakát töltöttetek el? Vajon ott van-e a gyermek nevében az, hogy az „Úrtól kértem őt”? Vagy csak úgy jött, és nem is gondoltatok az életet ajándékozó Isten dolgairól. Legyen ez a kis történet példa számotokra: a gyermekért mindenkor imádkozni kell!

Most amikor elhangzik a gyermek leöntésekor *„keresztellek az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek nevében”* – akkor úgy kell e hármass formulára tekintenünk, mint ahogyan egyik nagy neves teológusunk ezt kifejezi; „a kereszttség sákramentumában a teremtető, megváltó és megszentelő Isten hármass sugárkévéje ragyog elő”. Igen, mert e parányi kisded a Szentháromság, egy, igaz Istenhez tartozik, elsőképpen a teremtés jogán. Az Atyának tartozik ő mindenkor hálával. De az Atya Isten gondoskodik az ő parányi életéről. Olyan szerető szíveket rendelt melléje, hogy őt betegségben és egészségben mindenkor gondozni tudják. Amiképpen mint szülők, keresztszülők, magatokon érzitek a gondoskodó szeretetet és belső készletésből érzitek azt, hogy e gyermek hozzátok tartozik – úgy érzi Isten is azt, hogy e gyermekről gondoskodni kell, őt őrizni kell. Isten gondviselése hordozza és élte a gyermeket. Amikor már értelme nyiladozni kezd, mondjuk el mindezeket számára is, hogy megértse élete célját ebben a világban. A 23. zsoltár így fogalmazza meg Isten jóságát, gondviselését:

„Bizonyára jóságod és kegyelmed követnek engem életem minden napján.” (6.)

De e megkeresztelt gyermek a Szentháromság egy igaz Istenhez tartozik a *megváltás* jogán is. A bűn annyira elhatalmasodott, hogy hitvallásunkkal egyetemben valljuk azt, hogy bűnben fogantattunk és születünk. A teremtés harmóniáját megzavarta a bűn bejövetele ebbe a világba. Tehát, mi magunktól nem tudunk megállni Isten ítélete előtt, sőt büntetést, halált és kárhozatot érdemlünk – tanít Heidelbergi Káténk. Azonban Isten jó-

sága, szeretete, megkönyörült rajtunk és nem hagyott bennünket elveszünk. Isten hatalmas szeretete Krisztusban felénk hajolt. Az engedelmes Fiú vállalta az érettünk való áldozatot, az Atya elfogadta azt, és Fiáért megbocsát nekünk. Most e gyermeket is Krisztusban rejtjük el – és az ő megváltó szeretetébe helyezük életét. Az érette is meghalt és feltámadott Krisztus hívogató szavát neki is minél előbb át kell adjuk, hogy hitével minél előbb válaszoljon a megszólításra: „Jer és kövess engem – én megváltottalak, neveden hívtalak, enyém vagy.” Legyen ez a megszólítás majdan áldó valóság az ő életében is. Ti szülők, keresztszülők, nagyszülők úgy irányítsátok életét, úgy neveljétek és neveltestétek, hogy majdan ő maga tegyen vallást Krisztusban lévő hitéről, Isten és a gyülekezet közösségében.

Nem csak a megváltás jogán tartozik a Szentháromság egy örök igaz Istenhez, hanem a *megszentelés* jogán is. A mindent életető Szentlélek, aki a teremtés hajnalán is jelen volt, most is itt van közöttünk. A Szentlélek Úristen erőt ad számunkra a szólásra, a tanításra, és a keresztség kiszolgáltatására. Ő maga áldja és szenteli meg e kisdéd életét is. De ő az, aki vigasztal is. Legyen életének Fő Vigasztalója is. Hiszen a betegségben, a szenvedésben, a gyászban, a csüggedésben az ő áldó ereje, vigasztaló szeretete mindenkor velünk van.

A Szentléleknek vezető ereje áldja és őrizze meg élete minden idejében, hogy legyen gyönyörűsége szüleinek, és hasznos, Krisztust követő tagja református gyülekezetünknek. Ámen.

Esketési igehirdetés

Dénes Béla

Albis

Sziklaszilárd alapon

Alapige: Máté 7,24–27

Kedves ifjú pár! Van valaki, akinek ma mondanivalója van a ti számotokra, és mindnyájunk számára. Ő az Úr Jézus Krisztus. De milyen alapon szól bele Ő a mi életünkbe, hogy figyelmeztessen és kritizáljon minket? Ez az alap az ő szeretete, amellyel életét adta érettünk a kereszten.

Az alap (fundamentum) szó fogalma mélyen beleivódott tudatunkba, lelkünkbe, szóhasználatunkba. Baráti alapon szoktunk egymáson segíteni vagy éppen egymást figyelmeztetni. A szülők milyen alapon szólnak bele gyermekeik életébe, irányítva, és önállóságra nevelve őket? Az igehirdetőtől sem veszik jó néven sokszor, hogy számon kér, dorgál vagy éppen Isten ítéletével riogat. Milyen alapon, milyen jogcímen teszi ezt? A küldetés és felelősség jogán, amit az Úrtól kapott, akinek a nevében szól. A diplomáciai kapcsolatokban is egy nagykövet szava mögött egy kormány, egy állam, egy ország állásfoglalása áll.

A küldetésnek mindig célja van, meggyőzni valakit arról, ami fontos és jó, ami alapvető dolog.

Egy állítás, megállapítás vagy éppen fogadalom, sőt eskü is lehet megalapozott vagy megalapozatlan. Milyen alapon tehet völegény és menyasszony egymásnak olyan ígéretet, esküt, amely alapja lehet egy „holtomiglan-holtodiglan” tartó együvé tartozásnak és a közös jövő építésének?

Abban a tévhitben ringatjuk magunkat, hogy az ember alapjában véve jó és nemcsak akarata van a jóra, de véghezvinni is van ereje, kitartása. De a Biblia tanítása az, hogy mindannyian bűnben fogantattunk és születünk.

Milyen jó lenne, ha mindaz, amit ifjúkorunkban elképzeltünk és elterveztünk, megvalósulna. De jönnek óhatatlanul az élet viharai, amik elsodorhatnak bennünket és mindazt, amit építettünk, alkottunk, amivel hivalkodtunk. De van esély a megmaradásra. Alapvetően határozza meg ez az ige ezt az életcélt és életvitelt. Isten ígéjére lehet alapozni, építeni, hagyatkozni. Az élet viharai nem rendíthetik meg alapjában életünket, ha az sziklaszilárd alapon nyugszik.

A bölcs ember kösziklára épít, odáig hatol be, ahol szilárd alapot talál. Ezt a lelkiismeretességet s előrelátást nem mindenki méltányolja és nem mindenki ismeri el. Sokkal több elismerést nyer az olyan épület és élet, amely külsőségekre épít, amely látványos és megtévesztő, nem olyan, mint a Krisztusban elrejtett élet.

Beszélhetünk alapismeretekről, alapszabályokról, amelyeket a családban és iskolában sajátítottunk el még gyermekkorunkban. Járnunk, beszélni, számolni, írni mind olyan természetes dolog, de csak így utólag visszatekintve. Egy gyermek akkor lesz iskolaérett, ha képes huzamosabb ideig koncentrálni, figyelni. Odafigyelni és a hallottakat megfogadni felnőttkorban is nehéz. Pedig az elbizakodottság, meggondolatlanság, figyelmenlenség sok baj vagy tragédia forrása lehet. Kirívó példa erre a közúti balesetek és szerencsétlenségek esete. A járművek példájánál maradván, tudjuk, hogy a szerelő alapos, lelkiismeretes munkát kell hogy végezzen, ennek az elmulasztása életveszélyes. Már Pál apostol is sokszor hivatkozik a sportolókra, akik önmegtartóztató életet folytatnak, mikor lelki szemeik előtt lebeg az elnyerhető babérkoszorú. Ezt a felkészülést, edzést nevezik alapozásnak, amely nélkül elérhetetlen a siker.

Mikor orvoshoz megyünk, jobbik esetben megfogadjuk a tanácsát, komolyan vesszük, amit mond, mert ez lényegében a mi érdekünk.

Az ember hajlamos félvállról venni, gúnyolódni, tréfálkozni a komoly dolgokkal, például betegség, halál, szerelem, házasság ürügyén.

Vegyük komolyan a kicsi bűnt is, mert Isten előtt csak bűn van, amit elkövethetünk szóval, tettel, gondolattal vagy mulasztással, „aki tudna jót cselekedni és nem cselekszi, bűne az annak”

Vegyük komolyan egymást, Krisztus egyházát, az Ő beszédét, a keresztséget, konfirmációt, a házassági esküt!

Célként a példázatbeli bölcs ember háza, otthona legyen szemetek előtt, ahol biztonság, békesség, boldogság van.

Figyeljete az Úrra és egymásra! Szeressétek az Urat és egymást! Így boldog házasok lehettek. Ámen.

Temetési igehirdetés

Bocz Gábor
Szentmargita

Az odafelvalókkal törődjeteK...

Alapige: Kolossé 3,2–3

Gyászoló család, gyászoló testvéreim! *Születéssel* kezdődik az élet és *meghalással* ér véget az olyan ember számára, aki csak erre a földi életre, fizikai világra tekint és csak ezt tudja valóságnak gondolni, érezni, és csak e szerint tudja életét berendezni. De Istennel kezdődik és Istenben nemhogy véget érne, hanem Benne lesz teljessé, Benne teljese-dik ki az élet az olyan ember számára, aki tudja, érzi és vallja, hogy igazán nagy külön-b-ség nincsen ebből a szempontból születés és meghalás között. Nemcsak azért, mert egyi- ket sem értjük, nemcsak azért, mert mindkettőnél a „nagy ismeretlennel” állunk szemben és mindkettő a földi élet és gondolkodás korlátoltságát jelzi – hanem azért is, mert íme, e kettő (meghalás és születés) bizonyos szempontból fel is cserélhető.

Felcserélhető, mert valahol a *születésünk is meghalás*: halandóságba való érkezés, hiszen mindannyian „bűnben fogantatunk és születünk...” Pedig nem volt (és nem is lesz) mindig halál, még ilyen fizikai-materiális értelemben sem, mert az Úristen tökéle- tességben, tisztaságban, szentségben teremtette az embert, s nem volt (mint ahogy nem is lesz) sem halál, sem fájdalom, sem verejték, sem aggodalmaskodás.

Halálunk a mi születésünk. S mindkettőnél ott van a tehetetlen sírás, ahogyan az éle- tünk is szinte ilyen tehetetlen vergődés lenne az Isten közelsége, segítsége nélkül, ha nem lenne ígéret, ha nem lenne az Isten biztatása, hogy születés a meghalásunk: a Krisz- tus keresztjébe fogózó, megváltott és feltámasztott, Istenbe oltott ember születése.

...És mégis, az egyik eseményben örömet, másokban pedig fájdalmat és veszteséget érzünk. Ezt a fájdalmat érezzük ma is elhunyt testvérünk koporsója mellett. De ezért is szól az Ige, hogy bennünket megbékéltessen, fájdalmunkat csitítsa, hogy *ne nyugtalan- kodjék a mi szívünk se ne féljen*, mert az Úr az Ő szent Fia által helyet készített nekünk. Helyet készített, és készít, hogy örökké éljünk, hogy az elrontott kapcsolat Közte és köz- tünk helyreálljon. Ezért küldte a prófétákat, az apostolokat, ezért szól az ige, ezért van a világban vigasztaló, erősítő Szentlelke – és hogy ez valóban lehetségessé váljon, ezért adta az Ő szent Fiát, Jézus Krisztust, hogy új teremtést munkáljon, hogy már életünkben élhessünk általa Istenben. Ez az igazság, melyről az ige azt mondja, hogy szabadokká tesz, hiszen az Isten igazság és Ő azt akarja, hogy éljünk, hogy szabadok legyünk.

„Az odafelvalókkal törődjeteK, ne a földiekkel...” Bizonyára nem mondok újat azzal, hogy sok ember a halála előtt mintegy filmként látja leperegni, vagy saját maga forgatja le mintegy összegzésként az életét. Ilyenkor mintha jobban nyílna a szem, mintha többet látnánk a fizikai világon túl a lelki világból. Megérzünk valamit a láthatatlanból, az örökkévalóságból. Ilyenkor mintha jobban keresné az ember élete gyümölcsseit. De sok- szor keserűen döbbenünk rá, hogy ezek a gyümölcsök nem kézzelfoghatóak. Nem lehet az életet az összegyűjtött földi javakban mérni. Amikor ezelőtt pár héttel „betegúrvacso- rát hoztam” ebbe a házba, egy ilyen belső, örökkévaló értékek után kutató emberrel ta- lálkoztam. Egy olyan emberrel, aki már tudta, hogy nincsen ezen a világon maradandó városunk, lakhelyünk. Egy átértelmezett élet szomjúságával valósággal szívta magába Istennek Igéjét. Mintha betegsége is csak arra lett volna jó, hogy erre a nagy felismerés- re eljusson, s közösségre jusson az ő Urával. Hogy felkészülhessen az útra, megérthesse,

hogy: „a mi halálunk nemcsak meghalás a bűnre nézve, hanem átmenetel az örök életre...”

Ez a kétféleség és kétféle viszonyulás van meg minden ember belső életében. Így vagyunk ebben a világban egyszerre gyarló, megromlott emberek, de ugyanakkor Isten megváltott gyermekei. Az odafennvalókkal törődünk, ezt mondja az Ige. És lám az odafennvaló dolgok áldásaiból is jutott bőven Szakács András János életébe. Jutott akkor, amikor 1915. május 15-én itt Szentmargitán egy szerető szívű házaspár második gyermekeként napvilágot látott és élvezhette minden áldását annak, amit az ötgyerekes családi fészek melege nyújtott. Itt növekedett két fiú és két leánytestvérevel együtt. Ugyancsak itt járta az iskolát, hogy már fiatal éveiben kialakuljon dolgos természete és szívós munkabírása, mely a későbbiekben egész életét és lényét meghatározta. Felülről jövő ajándékok voltak ezek, testvéreim, mind a kemény fizikuma és teherbírása, mind az e mögött lakozó érzékeny és sokszor megsebzett lélek, mert ha korán jött az áldás, korán jött az élet megpróbáltatása is. Alig három éves házasságban maradt első, és még 30 évét sem töltötte be, amikor tragikus körülmények között özvegyen marad első, és akkor még egyetlen fiacskájával. De ahol szükség volt, oda hamarosan segítség is érkezett. Elsősorban Istentől, aki adott neki erőt újrakezdeni az életet, és aki nem hagyta magára, aki akkor, amikor 1945-ben új asszony jött a házhoz és új, napjainkig tartó házastársi szövetség jött létre közöttük, megáldotta őket. Két fiú és három lány született ebből a házasságból, hogy sokáig bearanyozza hat gyerek nevelésének felelőssége, de mindenekelőtt szépsége az életüket. És jöttek újból a fellegek, amikor először 17 éves, majd 41 éves fiát kellett utolsó útjára kísérniük, de maradt az áldás is életén, 49 éves házasságára, unokáira és dédunokáira tekintve lelke meg tudott nyugodni, vigasztalódni.

89 esztendő. Ez volt földi osztályrésze, a Zsoltárok könyvében említett 70–80 esztendőnél is több és rövid betegsége (2 hónap) élete alkonyán. Mindannyian úgy érezzük, hogy nem panasz, hanem hála illik most már ajkainkra. Egy életért, annak példamutatásáért, és mindazokért, amiket az ő élete által vettünk el Istenünk kezéből.

Törődjünk az odafennvalókkal! Naponta kérjük el az onnan felülről jövő áldásokat, csak így állíthatunk méltó emléket, csak így épülhet bele az ő élete a mi életünkbe, mert csak egyedül Krisztus köt össze bennünket Istennel és egymás életével. Ámen.

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
40079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.
Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István

 Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Olvasószerkesztő: Salamon Emese
Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea
ISSN 0254-4458

Haszid történetek

Az imakönyv

Amikor a koreci Pinhász rabbi életében végre megjelent az az imakönyv, amely teljesen a betű-kavvánóra épül és a nagy kabbalista, Jichák Lurja rabbi nevét viseli, a caddik tanítványai engedélyt kértek mesterüktől, hogy abból imádkozhassanak. Egy idő múlva azonban ismét megjelentek nála és elpanaszolták, hogy amióta ebből a könyvből imádkoznak, imájukat kevésbé hatja át az élet ereje. Pinhász rabbi így válaszolt nekik: – Gondolatotok minden erejével és akaratával elmerültetek a szent név és a betűk egymásba fonódásának kavvánójába, és eltértetek a lényegtől: hogy szíveteket teljessé tegyétek és Istennek szenteljétek. Ezért vesztettétek el az élet szentségét és annak érzetét.

A könnyű halál

Egyszer megkérdezték Pinhász rabbit, imája közben miért nem lehet sem a hangját hallani, sem a mozdulatait látni, mintha nem járná át az áhítat, amely más caddikoknak egész testét fölzaklatja.

– Testvéreim – válaszolta a rabbi –, imádkozni annyit jelent, mint Istenen csüggni, Istenen csüggni pedig azt jelenti, hogy megszabadulunk az anyagszerűségtől, éppúgy, mint mikor a lélek elhagyja a testet. Bölcsseink azt mondják, van nehéz halál, ami olyan, mint amikor a tű fokán megyünk át, és van könnyű halál, ami olyan, mintha egy hajszálat húznánk ki a tejből. Ezt nevezik a csókban nyert halálnak. Az én imám ilyen.

Ő a zsoldárod

A Szentírás verséhez: „Ő a te zsoldárod,* és ő a te Istened”, Pinhász rabbi a következőt fűzte: – Ő a zsoldárod, és ugyanő az Istened. Az az ima, amit az ember mond, maga az az ima az Istenség. Nem olyan, mint amikor valamit az embertársadtól kérsz: egyik dolog ő és másik a te kérésed. Nem így van azonban az imában, amely a lényeget egyesíti. Az az imádkozó, aki úgy véli, az ima más, mint Isten, olyan, mint a kérelmező, aki nek a király odaadja a kért dolgot. Az azonban, aki tudja, hogy az ima maga az Istenség, a király fiához hasonlatos, aki atyjának kincsei közül elhozza azt, amire vágyik.

Az egyetlen megoldás

Egyszer Pinhász rabbi előtt a szükségét szenvedők nagy nyomoráról beszéltek. Bánatba burkolózva hallgatta őket. Aztán fölszegte fejét. – Jöjjön el Isten erre a világra, és minden baj megszűnik.

Az egyébként „dicséret”-nek fordított szó (5Móz 10,21) itt tágabb jelentésében (dicsőítő ének, zsoldár) értendő.